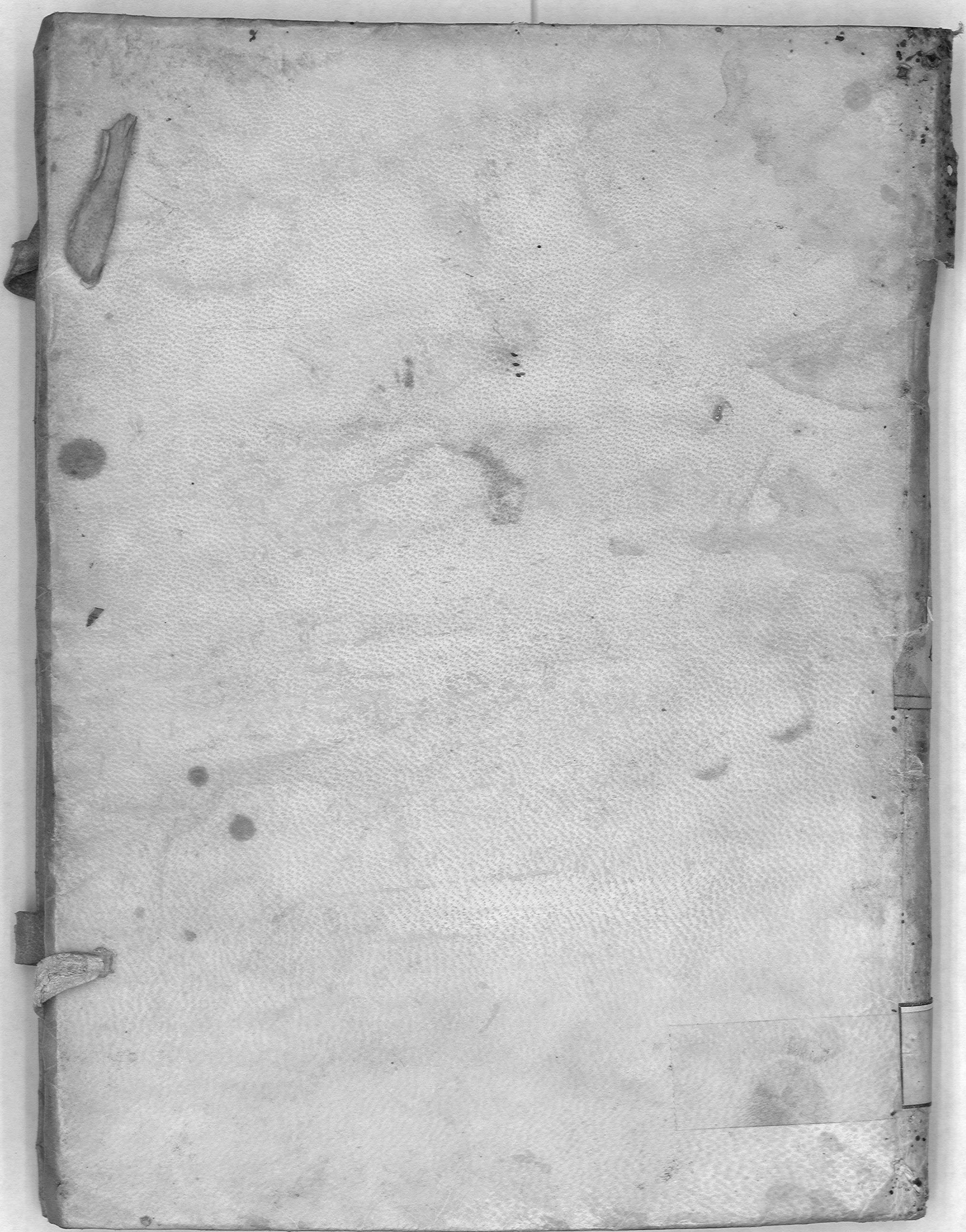

008

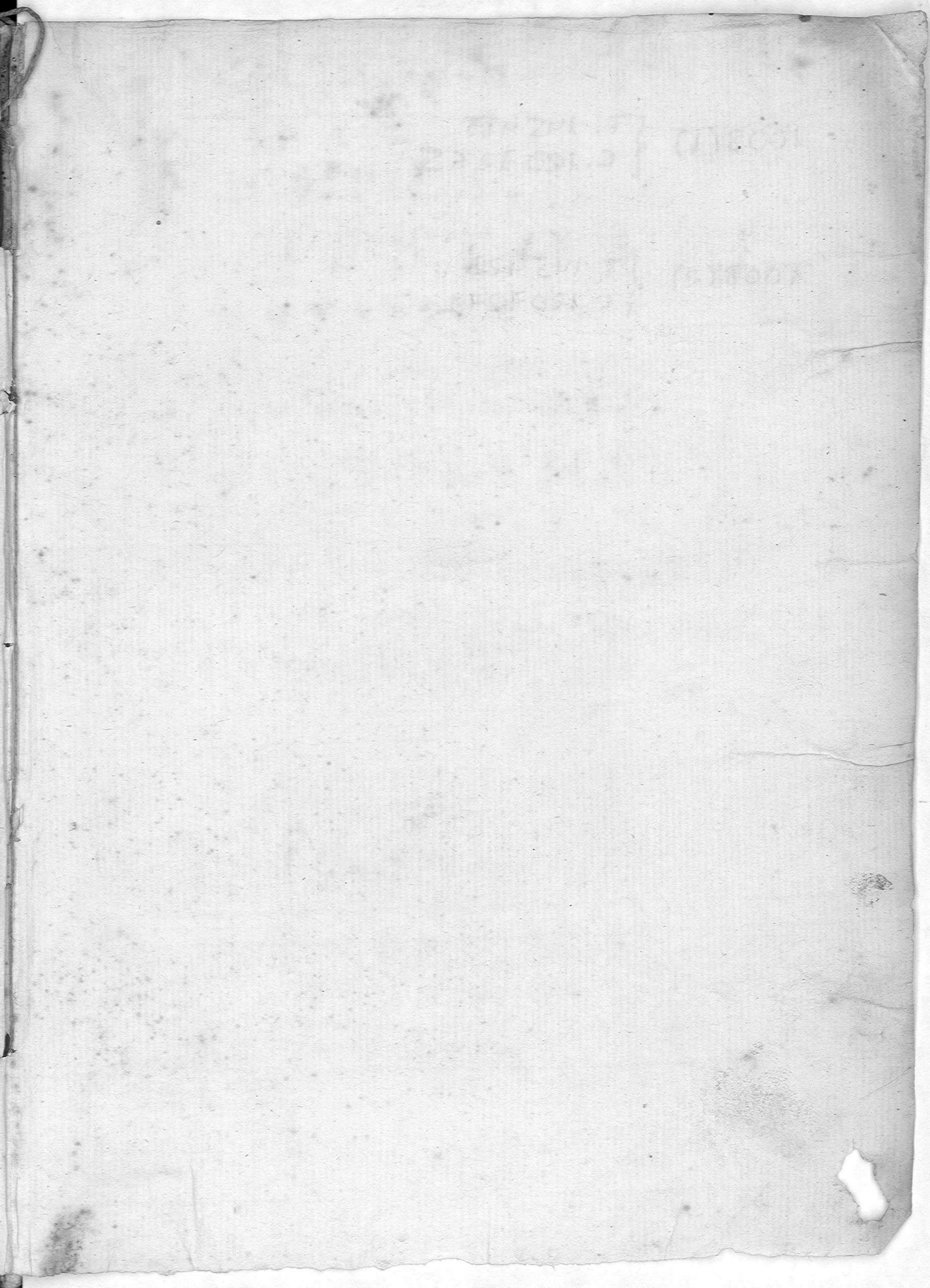

65

1000

Book 36 *etc*

11

1008(1) { T. 145417
C. 1207265

1008(2) { T. 145422
C. 1207271

NOTITIA
COMPILATIONIS ^{1,008}
DIGESTORVM
NOVISSIMORVM

Ex omnibus Decisionibus Tribunalium totius orbis,
quæ Hucusque extant impressæ,

A DOCTORE MARTA
Expeditæ.

CVM LICENTIA, ET PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCXI.

Apud Franciscum de Franciscis.

ALPHATON

COMPLATIONIS

DIGESTORVM

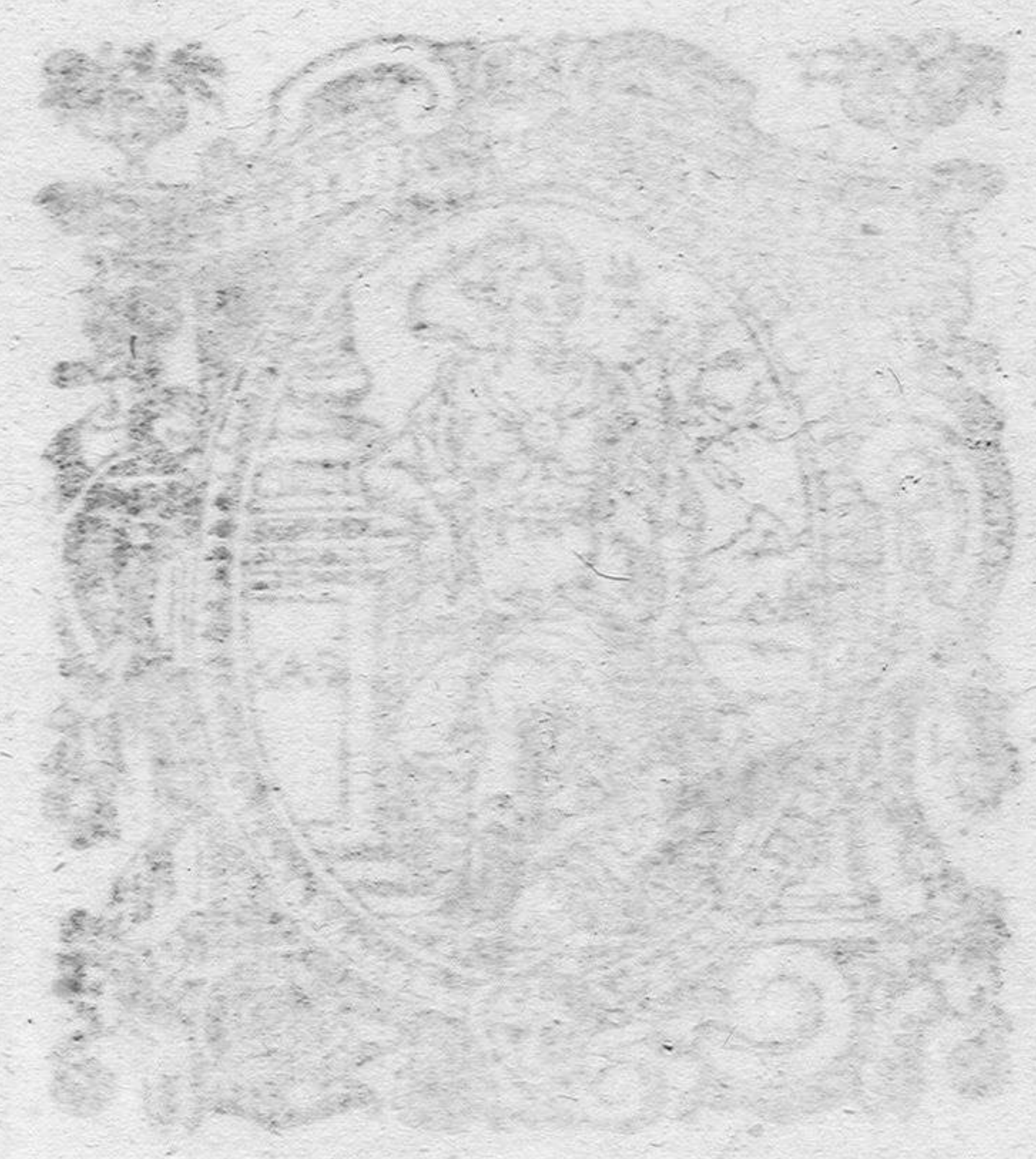
NOVISSIMORVM

per Joannem Deum onibus Tribunalium totius orbis
per Huculque exant in p...e

A DOCTORE MARTA

Magist...us

AVM LICENTIA ET PRIVILEGIO

VENETIS, MDCXI.

Apud Franciscum de Franciscis.

C O P I A

GLi Eccellentissimi Capi dell' Eccelso Consiglio di X. infra-
scritti hauuta fede dalli Signori Reformatori del Studio di
Padoa per relatione a loro fatta dalli due, a questo deputa-
ti, cioè dal Reuerendo Padre Inquisitor, & dal Circ. Secretario del
Senato Giou. Maraueglia con giuramento, che nellibro intitolato
Notitia compilationis digestorum nouissimorum ex omnibus de-
cisionibus Tribunalium totius orbis collecte a Doctore Marta,
non si troua cosa contra le leggi, & è degno di stampa; concedeno
licentia, che possa essere stampato in questa Città.

Dat. Die 28. Iulij. 1611

D. Constantin Renier.)

D. Zuanne Marcello.)

D. Lorenzo Gabriel.)

) Capi dell' Eccelso Consiglio di X.

Illustrus. Consilij X. Secr.

Barth. Cominus.

1611. adi 2. Agosto.

Registr. in l. b. à carte 848.

Io. Baptista Breatto Officij
Cont. Blasph. Coad.

AD LECTORES

Xpleta de sapientissimorum hominum consilio, hoc Noua Digestorum Compilatione, vt beneficium in iuris prudentiæ professores conferri possit, Ad Clarissimos Bibliopolas multarum partium Europæ, super impressione per eos facienda, literas scripsi, & cum de magnis sumptibus ageretur, consiliumque, nisi toto opere inspecto, capi non posset, opere pretium fuit, Notitiam hanc componere, & ex omni tomo, primos titulos apponere, vt omnibus iudicandi Fas esset, an impressione digna, atque in omni foro versantibus necessaria existat: Libellum igitur perlegite, qui, Nisi toto opere completo, emanare non potuit (Nam prius omnia capita, tanquam in campi planitie excerta, reponi opus fuit. mox de singulis suis quibusque sedibus collocandis, consilium capere, ita vt, cum primo Titulo, nihil ex apparatu addi possit cæteros omnes cuiuscumque tomi subsequentes, expletos esse, iudicare oportet) Si quid igitur boni deliberabitis, impressoribus consulite, iam totum opus, vestrum, gratia paratum est.

N O M I N A

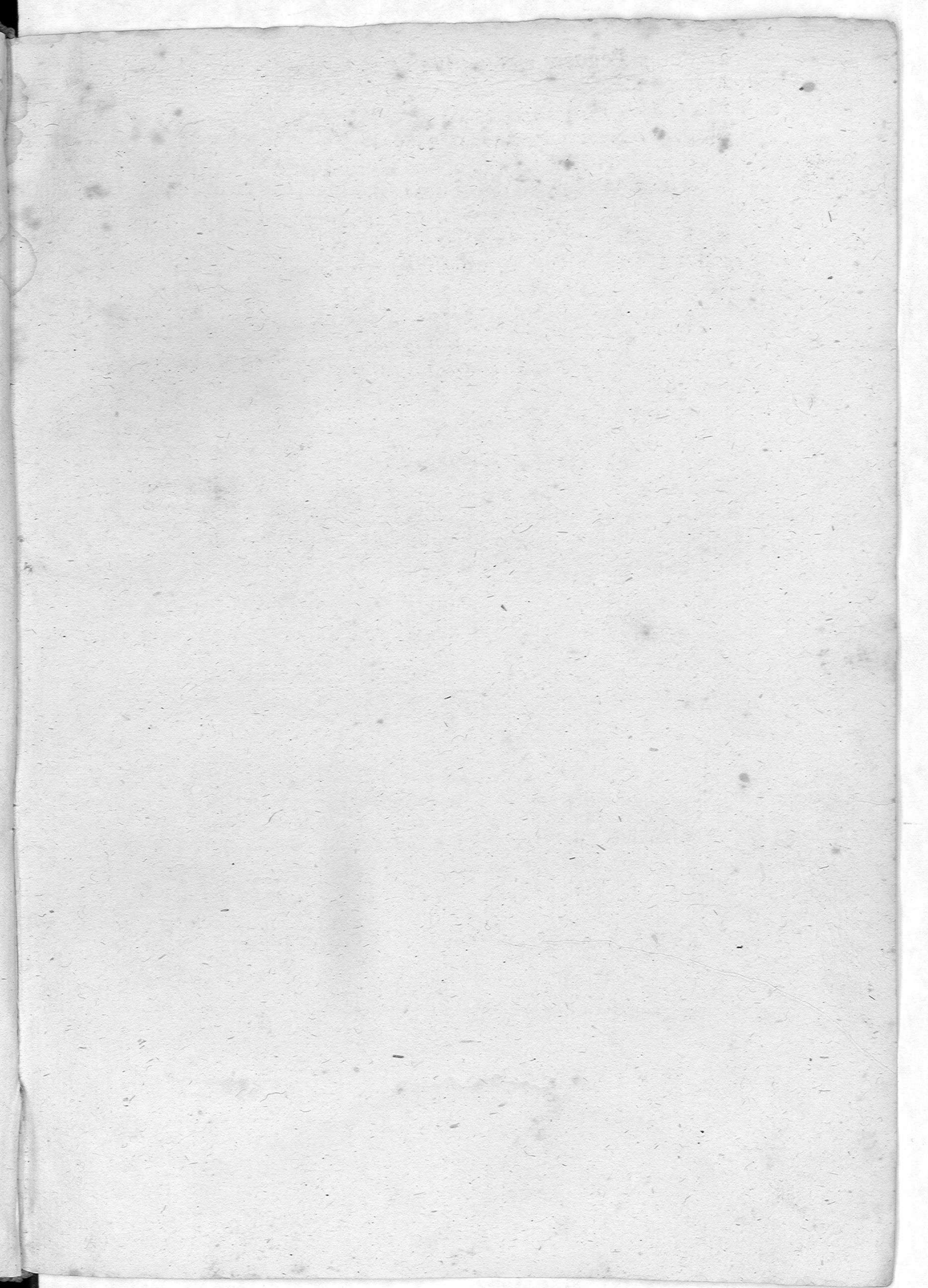
I V R I S C O N S V L T O R V M

E X Q V O R V M D E C I S I O N I B V S

Hæc compilatio Digestorum Nouissimorum facta est.

Andrea Gaill. ex camera Imperiali
 Achillis de Grassis. ex Rota Romana
 Aluari Valaschi, ex Regno Lusitaniae
 Alexandri Raudensis. Ex Collegio Pisano
 Antonij Gameę Ex Regno Lusitaniae
 Antonini Theffauri ex Senatu Pedemontano
 Antonii Capycij ex consilio Neapolitano
 Borgnini Caualcani, ex foro Fiuizanen.
 Cæsaris de Grassis ex Rota Romana
 Cæsaris Barzij ex Rota Bononiensis
 Doctoris Marte ex Collegio Pisano
 Egidij Bellamerę ex Rota Romana
 Francisci Marci ex Parlamento Delphinali.
 Francisci Milanensis ex magna Curia Regni Siciliae.
 Flaminij Cartarij ex Rota Genuę
 Francisci Viuij, ex Regno Neapolitano
 Gaspari Guglielmi. ex Rota Spirensi
 Guglielmi Cassadori ex Rota Romana
 Guidonis Papæ ex Senatu Grationopolitano
 Gasfræ Mastrelli ex consilio Regni Siciliae
 Hieronymi Laurentij ex Rota Auenionen.
 Hieronymi Magonij ex Rota Florentina, & Rota Lucenfi
 Hieronymi Marliani. Ex Regno Corsicæ.
 Iacobi Putei; ex Rota Romana
 Iacobi Thoringij, ex Collegio Lipsensi
 Ioachimi Misy ngerij ex Camera Imperiali.
 Ioannis Corserij, ex Cappella Tholosana
 Ioannis Petri Surdi, ex Senatu Mantuano
 Ioseph Ludouici, ex Rota Perusina, & Rota Lucenfi.
 Ludouici

Ludouici Peguere. ex Consilio Cathalonie
Marcelli Crescentij ex Rota Romana
Marci Antonij de Amatis, ex Rota Marchie.
Martini Monteri, ex Regno Aragonie.
Matthei de Afflictis, ex Consilio Neapolitano
Nicolaï Boerij, ex Senatu Birdegalen.
Octauiani Caccherani, ex Senatu Pedemontano
Pauli Emilij Veralli. ex Rota Romana
Petri Caballi ex Resolutionibus Florentinis
Petri Roytij, ex Auditorio Lituanico
Petri Garfiae à Toletto, ex Regno Neapolis.
Petri Benintendi ex Rota Bonaniensi
Rotę Romanę. In Antiquioribus. In Antiquis, In Nouis. In No-
uissimis.
Rotę. Genue. In Antiquis.
Rotę Lucensis.
Stephani Gratiani, ex Rotę Marchie.
Thomę Triuisani ex Palatio nuntij Apostolici Venetiarum.
Thomę Grammatici, ex Consilio Neapolitano
Vincentij de Franchis, ex Consilio Neapolitano.

DE NOVA DIGESTORVM

COMPILATIONE FACIENDA.

Titulus. I.

NVRISPRVDENTIAM compositam ex Antiquorum Iuriscultorum lucubrationibus, Tribonianus, & alij prudentissimi viri, auxilio Iustiniani Cæsaris populo tradidere, eandem modò correctam, & reformatam, ac ad formam tribunalium nostri seculi redactam, Gratia omnipotentis Dei opus inceptum & eiusdem auxilio prosequente completum, Iurisprudentum schola gratanter recipiat, tam in iudicijs, quàm extra iudicia potituri.

Laboriosum opus ab omnibus Principibus viris, ac prudentissimis valdè optatum, sed quò difficilius primò fuit, nullus ad effectum ducere ausus est, cum pro duobus librorum millibus, qui Triboniano tantoperè displicebant, habeamus nunc vigintimillia, adeoque plures, si iustam scriptorum collationem faciamus.

Quamobrem omnium nostrorum tribunalium sanctionem, triginta capitum millibus purgari opus fuit, atque Digestorum Antiquorum legum numerum plus duplo superare.

A Hanc

Hanc difficultatem non habuerunt primi illi veterum legumlatores, Papirius, qui leges Regias, aut Caius Flavius, qui placita Principum duntaxat collegerunt, Nec Sautius Iulianus, qui Digestorum nonaginta nouem libros ex prætorum ædictis composuit, aut Alphenus, qui quadraginta, Nec deniq; Vlpus Marcellus, qui triginta vnum, & cæteri, qui ex pauciorum iurisprudentum numero ordinarunt.

Multò minorem Decretorum collectores, Græci primū Alexius, Aristenus, Ioannes Zonaras, & Theodoras Balsamon, Ioannes Scholasticus, Photius, Mathæus Basteres, Constantinus Harmenopolus, atque Arsenius: Deinde Latini, Martinus Bracharësis, Dionysius exiguus, atq; Cresconius, Brucardus, Deusdedit, Anselmus, & Iuo, Denique Gratianus, qui illorum omnium luminibus officit, quique ex pauciorū Doctorum numero scriptitarunt.

Longè minorem habuit Raymūdus, qui Gregorij Noni iussu decretales ex cōpilationibus vtriusq; Bernardi Papiësis, & Compostellani, atq; Tancredi ordinavit: Valdè etiam minorem, qui vltimis temporibus Pontifices, & Legūlatores successere, Bonifatius Octauus, Clemens Quintus, & Ioānes Vigessimus secundus, ac deniq; Vbertus de Orto compilator iuris feudorū.

At hodie omnia libris prodigiosè magnitudinis repleta sunt, Nec vnquam scribendorum Codicum modus aliquis videtur posse existere, & res paulò minus diuina, ac sacrosancta iurisprudentia, ingentium cō-

menta-

NOVISSIMORVM NOTITIA. 3

mentariorum, responforum, tractatum, atque communium opinionum, ac deniq; casuum, quos vocant decisorum, toties repetitorum, triplicatorum, quadruplicatorum, quàm immensa vastitate sic obtenebrata est, vt nihil certi præiudicij videatur istic reperiri posse, cuius rei indignationem doctissimi omnes huius ætatis censores literarij suis notarunt obelis.

Necessarium ergo fuit iurisperitum existere, qui tot sentes quotidie excrescentes recidendos, ac rudera amouenda, atq; adeò, Herculis instar, Augiæ stabulum repurgandum, suscepit: Neq; malè ij de re literaria merentur, imò longè magis cæteris omnibus eã illustrant, qui non nouis inueniendis suum exacuunt ingenium, sed potius in eo operã collocant (quod est vtilius, imò multò difficilius) vt tam diuersa omnium inuenta, passim dissipata, in vnum quasi corpus, apto ordine redigant, quicquid suo loco disponentes, quò facilius memoria retineri possit, & inueniri, superfluis omnibus à tractatione reiectis.

Nos igitur, non quia plus potuimus, quàm quiuis alius, sed quòd multò plus voluimus, quos præter spem hominum sola diuina potentia dextera adscribendũ direxit, Ideo audaci quidem conatu, sed euentu, vt arbitramur minimè penitendo, volentes diuina talenta nobis credita reddere Deo viuo in reuerentiam Redemptoris Domini Nostri Iesu Christi, à quo cuncta suscepimus, quæ habemus in animum induximus ex quinquaginta decisionum millibus, quæ ex totius orbis tri-

bunalibus extant hucusq; impressæ, & ex omnibus Doctorum lucubrationibus compositæ sunt, triginta capitum millia seligere, nouasq; quasi leges componere, & cōglutinare, ijs persimiles quas à veteribus iurisprudentibus effectas accepimus, contrarietates remouendo, prolixitatem, geminationem, atq; desuetudinem rescando, ex diuersis autem, eam sanè, quæ in vsu forensi magis recepta fuit, retinendo, cæteris prætermisissis, Adiuungentes cuiusq; decisionis auctoritatem, & locum, vbi ipsa diffinita fuerit.

Quod & Cicero ab homine fieri posse confirmauit, & ipse se facturum pollicitus fuerat, atque experientia Tribonianicæ compilationis docuit, vnius duntaxat compilationem, omnem styli diuersitatem, atque contradictionem euitare.

Cæterum magnæ mercedis loco numerabo, si has vigilias, & lucubrationes Doctis viris probari animaduertentim, ex quorum comprobatione, post longam subsequentiū seculorum seriem, ea exorietur auctoritas, quam in hoc postremo legum labore, qui quantum ab omnibus scribi potuit complectitur, optare, aut postulare auderem.

DE ORDINE DIGESTORVM

nouissimorum.

Titulus. 2.

ORTA de terra veritas, falsitatis emula, simplicitatis amica, nō habet angulos, nec latet sub modio,

NOVISSIMORVM NOTITIA. 3

dio, sed ex omni sui parte consistens, fugat duplici-
 tas inuolucra, repellit commenta mendacij, fictis se se
 obijcit, & simulatis, per obstaculum simulationis ob-
 sistit, ac præ omnibus magna, & fortior inuenitur.

Cùm igitur ad hanc usq; ætatem id consequi non
 potuimus vt nulla posset oriri quæstio, quæ vel legi-
 bus, vel scriptis prudentum non fuerit terminata: est
 enim quæ scripta sunt, vel minima portio eorum, quæ
 inter mortales contingunt (multùm egerunt, qui an-
 te nos fuerunt, sed non peregerunt, non compleuerunt)
 longèq; distet facies nostri seculi tribunalium à facie
 Romanorum, atq; ideo facilius ex nostrorùm pruden-
 tum lucubrationibus colligemus, quæ ad quæstiones
 decidendas conferunt, quàm ex antiquioribus.

Operepretium fuit hanc Nouissimorum Digesto-
 rum, siue Pandectarum ordinationem sub diuersis ti-
 tulis designare, atque in sex partes, hoc ordine distri-
 buere, per quas nostris temporibus pellatur falsitas,
 veritas pateat, cesset duplicitas, mendacium sileat, &
 veritati contraria delitescant, Omnibus ordine, lu-
 mine, atque perspicuitate allata.

Prima Pars materias continet iudiciorum ciuiliũ,
 Secunda criminalium, Tertia contractuum, Quarta
 feudorum, Quinta vltimarum voluntatum, Sexta be-
 neficialium & cæterorum spiritualium, singulis arti-
 culis in suis tomis distributis, atque rubricis disposi-
 tis, quarum nulla est prætermissa, quæ ad decisionem
 causarum illius generis desiderari posset.

In

In ordine verò singularis materiae, prius de iure publico, mox de priuato doctum est: Publici autem, quæ ad religionem, & spiritualia pertinet disputatio præmissa est ei, quæ ad leges, statuta, consuetudines & feuda, Item Fiscum, ac Ciuitates: Quare in singulis titulis, quæ ad prædicta iuris publici, attinent, in primis diffinita sunt, vbi verò feudalis materia applicari non potuit, ob carentiam rubricæ, quæ in illo tomo collocari non merebatur, in quarta parte, quæ feudorum propria sedes est, inueniri poterit, Idem in beneficijs in sexta. Verùm in priuati iuris disceptatione, Interdum prius de personis, & earum priuilegijs, aliquando prius de rebus earum, actum est, & vbi defuerunt primæ partes, secundæ, vel tertiæ pro primis collocatæ sunt.

Jurisprudencia igitur composita in sex partibus, quantò maiori potuit facilitate perfecta, in vno, ac viginti annis consumata, vberes gratias Omnipotenti Deo reddimus, qui lumen certum operi perturbatissimo largitus est, nostra præsertim tempestate lucrosissimo, cum per eam, vt maximè plausibilem homines dignitates, opes, clientelas, & quicquid tandem cupiunt, facile obtineant. Deum Omnipotentem iterum obsecro, vt nostræ Jurisprudenciæ studia benè, prospereque fortunet.

DE COMPARATIONE DIGESTORVM

nouissimorum cum antiquis.

Titulus. 3.

QVICQVID extra modum est, in propriam speciem degenerat, quod de disciplina iurisciuis exemplum certè penitendum nobis ob oculos posuit stultus magister exitus: Nemo enim est, qui Romanas leges non deploret, quæ tanto olim in pretio fuerunt plenæ humanitatis, æquitatisq; ab omnibus quidem sic contemni, vt ad litium diffinitionem, quasi inutiles iudicentur. Olim magno se se gaudebant affici beneficio, & liberalitate, quibus tandem concedebatur Romano iure viuere, Nunc quisque sibi populus durissimas mauult leges, quàm Romanas, & quasi totum Romanorum ius, aut per statuta derogatum est, aut in desuetudinem abiit, ita vt vel pauca quidem illorum leges remanserint, quæ ad causarum nostri temporis diffinitionem commodè aptari valeant.

Quoniam hodie omne ius, quod in controuersiam ad nostra fora deducitur, aut in statutis, vel consuetudinibus, aut in canonibus & decretalibus positum est interdum etiam ex communibus Doctoribus resolutionibus constituitur. Ex antiquis Romanorum legibus principia colligimus, regulasq; benignitatis, item illas, quibus Plerumq; à iure scripto recedendum est,

nam

nam ex qualitate temporis, præsertim diuturnitate, leges ipsæ, vt plurimum temperantur, & quæ peccatorum nutritiæ sunt, iure canonico abrogantur.

Quamobrem noua hæc Digestorum Compilatio, ad vsum nostri fori hominumq; vtilitatem magis, & proprius pertinere, nemini videri nõ debet. In omni causa iudiciali status, siue constitutio in primis spectanda est, quæ ex prima causarum conflictione nascitur, in qua controuersia vertitur, hæc autem super iure abrogato comprobari non conuenit, Quæ verò ex Doctorum opinionibus fundatur, etiam consuetudine illius loci, vbi iudicari consuevit, dirimi debet.

In falsa igitur eorum sententia iudicanda est, qui nimis properè ceteros iurisprudentiæ libros vltimatū iri arbitrantur, Romano iure duntaxat relicto, quò omnes controuersias dirimi posse putant, Nam & Iuliani temporibus non posse omnes articulos sigillatim aut legibus, aut senatusconsultis comprehendere scriptum est, & Iustinianus ipse interdum plura esse negotia, quàm vocabula affirmavit, Interdum si quod melius disponendum esset, ad Nouissimam Compilationem remisit, & his temporibus quàm plurima sint diuersa negotia vltus non ignorat, quæ neq; ex illis legibus diffiniri possunt, atq; ex vigintimille iurisprudentiæ libris, qui passim circūuoluuntur, vix casus certa resolutio inueniri potest, equidem cum iurisprudentia sit ars boni, & equi, censuram requirens grauem, minimeq; impedita statim atq; miscetur argutiæ, & animus huc, illucq; legis

verba trahēdo distrahitur, tum certè velut vinum infusa lympha, naturam suam amittit, adeòq; vertitur in pestem reipublicæ.

Antiquæ leges graui verborū elegantia plenę sunt, quoniã & latinus sermo apud omnes vulgaris erat, sed hodie nouis negotijs recentiorū vsus noua vocabula inuenit, nam penes arbitrium est vis, & norma loquēdi: Quinimò credendum est ipsum M. Tullium, si hodiernis temporibus iuris ciuilis interpretandi munus subiret, non sic loquuturū, vt orationes suas, atq; alia monumenta literis mādauit, tum quòd ornari res ipsa vetat, contenta doceri, tum quòd compilatoris officium est, quæ difficilia, & inuoluta sunt, explicare, ac plana facere, non autem insolitis vocibus, atq; vocabulis obscurare. Propter antiquorum elegantiam recentiores spernendi non sunt, quæ nostro seculo naturalis nō est, & quasi Lacedemonum more reprobata, Imò etiã inter antiquos, vt apud Pomponium scriptū est, Trebatium fuisse in iure petitiorem Casellio, istū verò Trebatio eloquentiorē, ideò Casellij scripta non reperiri: Itaq; hæc noua compilatio ab illa antiqua in sermonis elegātia valdè differt, quòd hæc perniciosā verborum subtilitatem aspernata, quæ in iudicijs, & graui fortunæ capitifq; discrimine iudicanda sunt, ac curato potius, quàm ornato dicendi genere, explicat.

Triboniano, & alijs cōpilatoribus notę imputatur quòd nimis breuiter, nimisq; obscure leges illas compilauerint, obtrūcatoq; sermone, vnde intellectuum

varietatem oriri opus fuit, & innumeris doctorum commentarijs legum cādorem obscurari: Item quòd libros omnes vnde compilatio facta fuit, à Iustiniāno Cæsare concremari obtinuerint, vt eorum errores, non apparerent, atque ex originalibus corrigi potuissent: sed istæ notæ Nouissimorum Compilationem cautam reddere, nam & capita ipsa pluribus rationibus fundata sunt, & si quid erroris continebunt, facilius ex ipsis originalibus emendari poterunt: Præsertim hac tempestate, in qua censores multò plures, quàm scriptores existunt.

Excusatione autem digna est, quoniam compilatores illi primi propter Cæsaris auctoritatem pluries regulas constituebant, quàm casus singulares ordinabant: sed Noua ideo post multa temporū curricula auctoritatem sperat, quoniam plurimis rationibus & quidem certissimis casuum resolutiones explanat.

Compilatores illi improbantur, quòd non omnia suis quibusque sedibus collocarunt, sed sub quibusdam titulis materias nullatenus ad illos pertinentes inuoluerunt, ita vt rerum non benè ordinarum difficilius memoriam habere possimus: Sed Noua singula capita sub singulari titulo collocat, ita vt aperto libro euidenter casus quæsitæ decisio inueniantur. Ab anno 1589. quo compilatio cœpta est, sermo per literas cum pluribus in Europa sapientibus habitus est, & post multa placuit, vt labores septennij, qui in collocandis iuxtà ordinem Titulorum Tribonianij decisionibus,

cisionibus, facti fuerunt, abolerentur, atque hæc noua forma introduceretur, quæ (si experto scribenti, & de sapientissimorum sententia attestanti, credendum est) fortè maiorem vtilitatem afferet.

Hæc Noua Compilatio, Index, quem alij Repertorium vocant, appellari non meretur, quoniam Indices ex summarijs colliguntur, sed quæcunque capita sua summaria habere conuenit, Interdum plura iuxtà rationum diuersitatem, & prout ex singulis regula, vel notabile dictum colligitur. Nunquid Decretum Gratiani qui antiquorum Patrum Canones colligit, suisque sedibus ordinavit, index dici debet? Cæteros huius generis compilatores prætermitto, quos superius enarrauimus, eorumque compilationes non indices, siue Repertoria neque ab ipsis, neque à successoribus appellata sunt.

Denique differunt, quoniam illius compilationis legum capita nouem mille, & sexaginta quatuor, tribus tomis distincta sunt, quorum multa tanquam ad peccatum inducentia, atque ex defectu potestatis de Ecclesiasticis disponentia iure canonico abrogata sunt: sed ista triginta mille capita in sex tomis completa existunt, quorum nulli obijci potest, quòd non à præceptis diuinis originem trahat, & illorum principijs non subsistat.

*Subsequuntur isti alij tituli inter praeludia
Operis.*

De Præceptis Diuinis. Titulus quartus.

*In quorum interpretatione Compiler ostendit, nullam esse
istorum capitum materiam, quæ non inde
originem habeat.*

De Iustitia, & iniustitia. Titulus quintus.

De Bonitate, & Æquitate. Titulus sextus.

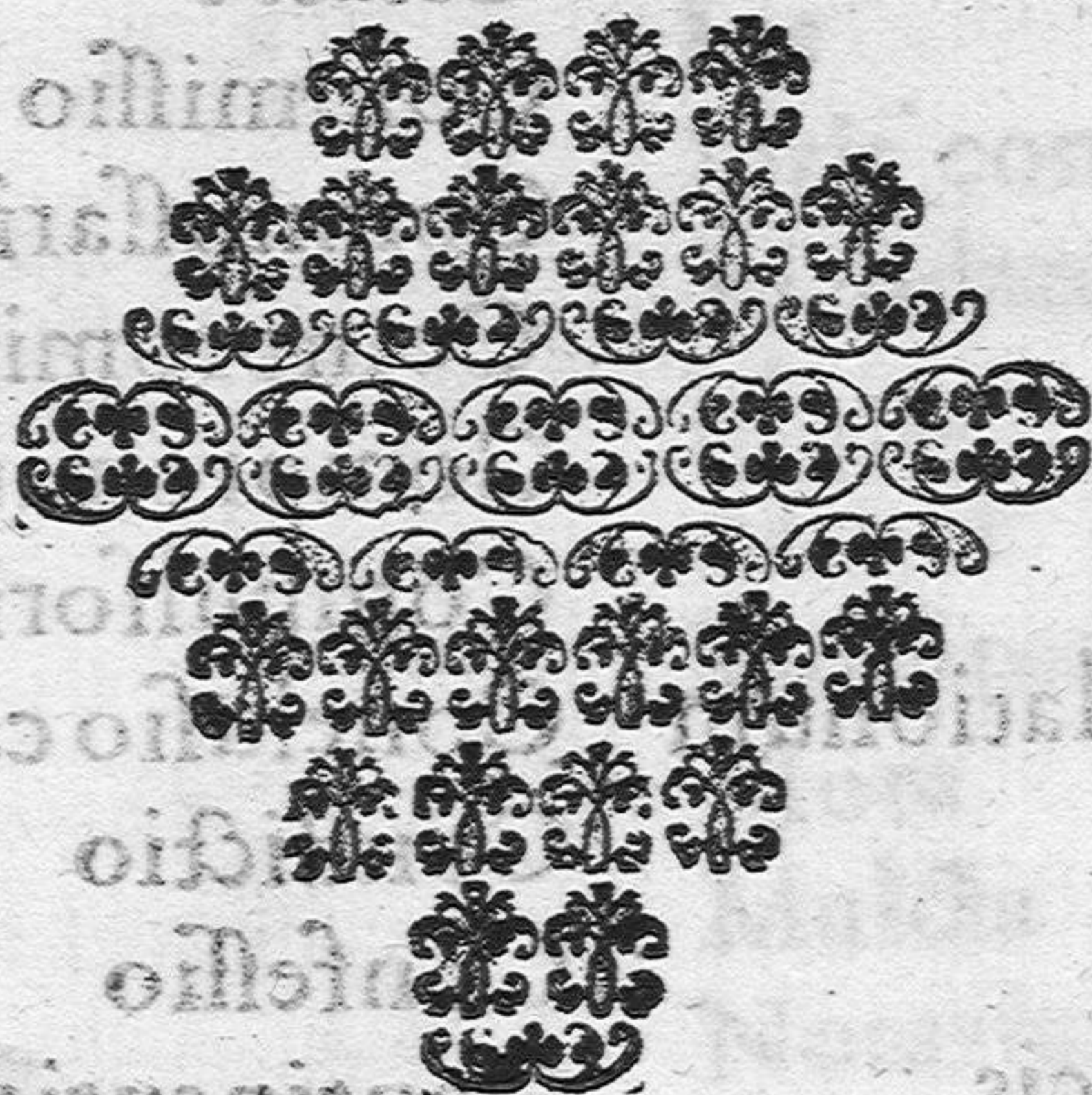

DIGESTORVM
NOVISSIMORVM

TOTIVS IVRIS
SCIENTIAE.

Tomus Primus.

IVDICIORVM CIVILIVM
MATERIAS CONTINENS.

DIGESTORVM

NOVISSIMORVM

TOMI PRIMI.

IUDICIORVM CIVILIVM,

*Serie alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyrunculi
eos inuenire possint.*

A BSOLVTIO	Attentata
Actio	Causa
Actor	Cautela
Acta	Cautio
Adiectus	Cessio bonorum
Adiudicatio	Citatio
Administrator	Citatus
Aduocatus	Commissio
Alimenta	Commissarius
Appellatio	Compromissum
Appellans	Compromittens
Appellatus	Compulsoria
Apostoli Appellationum	Conclusio causæ
Arrestum	Condictio
Arbiter	Confessio
Arbitrium iudicis	Continentia
Articuli	Contumacia
Assessor	Contumax

Copia

Copia
 Creditor
 Cumulatio
 Debitor
 Declaratio
 Decretum
 Delegatus
 Delatio
 Æditio
 Æstimatio
 Æstimatores
 Examen
 Exceptio
 Executio
 Executoriales
 Excussio
 Exemplum
 Expensæ
 Fatalia
 Feriæ
 Forus
 Imploratio
 Inhibitio
 Instantia
 Intercessio
 Interpellatio
 Interlocutoria
 Interrogatorium

Interdictum
 Intimatio
 Inuentarium
 Iudex
 à quo
 ad quem
 Iudicium
 Iuramentum
 Calumniæ
 In litem
 Suppletorium
 Iurans
 Iurisdictio
 Ius offerendi
 Laudum
 Libellus
 Liber
 Lis
 Litis contestatio
 Mandatum
 Metus
 Minor
 Monitorium
 Mora
 Mulcta
 Notarius
 Notorium
 Nullitas

Nuntiatio

Nuntiatio
 Nuntius
 Officium iudicis
 Ordo iuris
 Originale
 Periurus
 Periti
 Petitorium
 Positio
 Possessorium
 Præsumptio
 Præceptum
 Præuentio
 Probatio
 Processus
 Procurator
 Productio
 Prorogatio
 Protestatio
 Publicatio
 Ratificatio
 Rationum redditio
 Reconuentio
 Recusatio
 Reclamatio
 Reductio
 Relatio
 Remedium

Remissoria
 Replicatio
 Res iudicata
 Responso
 Rescriptum
 Restitutio
 Retentio
 Reus
 Reuisio
 Reuifores
 Scriptura
 Sententia
 Sequestrum
 Sequester
 Sequestrans
 Sigillus
 Sollicitator
 Sportulæ
 Stylus
 Subhastatio
 Supplicatio
 Suspensio
 Tempus
 Terminus
 Tertius
 Testis
 Victor
 Victus.

Copis
 Creditor
 Cumulatio
 Debitor
 Declaratio
 Decretum
 Delegatus
 Delatio
 Editio
 Estimatio
 Estimatores
 Examen
 Exceptio
 Executio
 Executoriales
 Executio
 Exculio
 Exemplum
 Expensæ
 Falsitas
 Fides
 Forum
 Implicatio
 Inhibicio
 Insuper
 Intercessio
 Interdictio
 Interlocutio
 Interlocutio

ABSOLVTIO.

Titulus. I.

Cap. 1.

Absoluendi à censuris facultas fratribus prædicatoribus, & minoribus concessa, in foro pœnitentiæ intelligitur, Non enim ampliorem, quàm Curatis, & Parochis à iure concessa sit, impendere intendit. Si in verbis Priuilegij, etiam in foro contentioso permittitur, à suspensione suos fratres rehabilitare non prohibentur.

Absoluendi, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 95. parte 2. Iacobi Putei & decisione 1113. parte 3. libro 3. in Nouissimis Tholomei.

Cap. 2.

Cathalanus studens Tholosæ, propter manuum iniectiorem in personam Ecclesiasticam, si grauis non fuerit, ab Archiepiscopo absolui potest.

Cathalanus, &c. Ex decisione Cappellæ Tholosanæ 232. Ioannis Corserij.

Cap. 3.

Seruus violentas manus iniiciens ad Curiam Romanam pro absolutione accedere debet, cum plus Deo, quàm homini deferendum sit: Nisi in fraudem faceret, vt se à Domini obsequijs, & executione subtraheret, & ipse magnum absq; culpa damnum pateretur. Vbi per episcopum absolui potest, alia satisfactio in recompensationem laborum itineris imponi

C debet.

18 DIGESTORVM
debet. Idem in filiofamilias, quod in seruo, ex benigna interpretatione dicendum est.

*Seruus, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 617. parte 2.
Francisci Marci.*

Cap. 4.

Personæ delicatæ, quæ laborem sufferre nequeunt, ab Episcopo absolui poterunt, præstita cautione, quòd Papæ responso parebunt: Nisi mortis periculū immineret, vel alias iustas excusationes haberent, Prius Summum Pontificem consulendum est.

Persona, &c. Ex decisione eiusdem 612. parte 2.

Cap. 5.

Maritus ad Romanam Curiam accedere debet, & licet vxor priuetur viro sine culpa, non tamen sine causa.

Maritus, &c. Ex decisione eiusdem 619. parte 2.

Cap. 6.

Qui mala valetudine laborant pro violenta in clericum manuum iniectio, ab Episcopo absolui possunt. Quando iniuria est notoria, parti prius satisfaciendum est, aliàs cautio iuratoria sufficit.

*Qui mala, &c. Ex decisionibus eiusdem 620.
& 621. parte 2.*

Cap. 7.

In foro iudiciali absolutio per procuratorē peti potest, sed absolutionis executio domini præsentiam requirit, nam quò ad Ecclesiam militantem alia solemnitas requiritur, nimirum confessio, contritio, &
intro-

introductio in Ecclesiam cum psalmo pœnitentiali,
& oratione Dominica.

In foro, &c. Ex decisione eiusdem 622. parte 2.

Cap. 8.

Auditores Sacri Palatij Apostolici, ratione cause
eis commissæ, nisi excommunicatos in Curia
præsentes, vel speciales procuratores absoluerè non
consueuerunt, & hoc seruat ipsum Palatium.

*Auditores, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 25. de Sententia
excommunicationis in Antiquis.*

Cap. 9.

Moniales, etiam si sit enormis excessus, ab Epi-
scopo absolui debent, quia extra claustrum exi-
re non possunt: Episcopus etiam in exemptas Papæ
authoritate fungitur, licet habeant generalem, tamẽ
ob reuerentiam ordinis Episcopalis, hoc Episcopis
indultum est.

*Moniales, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 623. parte 2.
Francisci Marci.*

Cap. 10.

Ratione minoris ætatis detrahitur rigori iuris,
& ideò qui sententiam excommunicationis in-
currunt, à Diocæsano absolui possunt.

Ratione, &c. Ex decisione eiusdem 663. parte 2.

Cap. 11.

Soluendi, atq; ligandi par est potestas, Itaq; etiam
parte non vocata absolutio tenet, Tutius autem
est partem vocare, quæ propter expensas, vel offen-
sam

lam, siue aliam causam interesse prætere possit.

Soluedi. Ex decisione eiusdem 628. parte 2.

Cap. 11.

Quando appellationis, & nullitatis causa in Rota commissa est, semper à censuris in partibus ad cautelam absoluere confueuit. A censuris in Curia absolutio non datur, nisi aliter de nullitate constet.

*Quando &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 41. parte 1.
Jacobi Putei.*

Cap. 13.

Absolutio, & habitatio concessa per Clemētem Septimum in fauorem Ioannis Militis Cæsarei Exercitus, vt quibuscunq; gratijs eisdem concessis, vti valeat, super quibus dispēsauerat, pro reuocata habita est, Quoniam in Concistorio secreto de Cardinalium consensu, Viterbij reuocationem fecit, eo ipso quod ab Arce Sancti Angeli liberatus esset, etiā quod ex illa tertio præiudicium non sequeretur, Quamuis in foro pœnitentiali valeret.

*Absolutio, &c. Ex decisione eiusdem 5. de constitutionibus.
Ioannis Mohedani.*

Cap. 14.

In suspenso à canone absolutio non requiritur, sicut in excommunicato ab eodem in minore. Quid si ad terminatum tempus suspensum fuerit? idem est, sed sufficit iudicis declaratio, In excommunicato verò, etiam post satisfactionem, absolutione opus est.

In

*In suspenso, &c. Ex decisione Capelle Tholosanę . 298.
Ioannis Corserij.*

Cap. 15.

EXcōmunicatio, & absolutio pari passu ambulāt, Quamobrem si vigore spetialis commissionis in excommunicationem reintrudi petatur, quia absolutio tenet, non est in eandē reinducendus, nisi canonica monitione præmissa, atq; ex noua causa iusta, & approbata, nimirum ex alia contumacia. In sententiam canonis, mandato non parens, ipso iure reincidit. Stylus Curie est, quòd semel parte legitimè ad causam citata, in eius contumaciam, per audientiam, etiam ad excommunicationem proceditur: Cùm igitur is, quē reintrudi petebatur personaliter ad dicendum contra commissionē super reintrusione obtenta citatus esset, & non comparuisset, ideò licitè per audiētiam, etiam ad excommunicationem procedi potuit.

*Excommunicato, &c. Ex decisionibus Rotę Romanę 7. sentent.
excommunic. in Nouis, & 1. parte 1.
Pauli Emilij Veralli.*

Cap. 16.

ACensuris latis in Curia absolutio nisi, causa cognita, de stylo Rotæ non datur, Sed in diebus festiuis, & Sanctis Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi, & Paschæ Resurrectionis inclusiuè cum reincidentia dari solitum est.

*A censuris, &c. Ex decisione eiusdem 2. parte 1.
Pauli Emilii Veralli.*

Cap.

Cap. 17.

SI contra reum, beneficij ratione, actor de excommunicatione ab executoribus lata opponat, ille autem à censuris, si quas incurrit, se absolui petat, posito quòd ad cautelam non petierit, ab Auditore absoluendus est.

*Si contra, &c. Ex decisione eiusdem 12. de sentent.
excommunicat. in Antiquis.*

Cap. 18.

CONTRA absolutionem petentē simpliciter, vel ad cautelam, manifestæ iniuriæ, siue offensæ in genere exceptionem opponere sufficit, præsertim si excipiens ad acta se referat, Probationis autem tempore manifestam iniuriam specificare oportebit.

*Contra, &c. Ex decisione eiusdem 1. de sentent.
excommunic. in Novis.*

Cap. 19.

SED si non opponatur, nec probetur manifesta offensa, cū iuratoria de parendo iuri cautione absoluetur, ac de expensis satisfaciendo, vbi iuste excommunicatus apparuerit, quòd si pro contumacia excommunicatus fuerit, vt quia libello non respondit, secus est, si postea veniat purgaturus, & pars de expensis replicet, nisi satisfecerit, vel idoneam cautionem, aut pignora dederit, absoluendus non est.

*Sed si, &c. Ex decisione eiusdem 2. de sentent.
excommunic. in Novis.*

Cùm

Cap. 20.

CVM in termino per Auditorem assignato ad videndum absolui partem actricem ad cautelam ipse reus, qui ad dicendum causam quare actor ad cautelam absolui non debeat, citatus non fuit, positiones, & articulos concludentes de materia rei iudicatę manifestęq; offensę dederit, quamuis non dicat, illos excipiendõ porrigere, tamen sufficienter proponit: quibus repulsis, si Auditor absoluit, grauare dicitur, & appellari permittitur, dūmodo articuli neq; in materia, neq; in forma peccent, neq; ratione calumnię, aut ex alio capite repellendi sint. Si excommunicationis nullitas ob iurisdictionis defectum allegetur, tunc exceptio de manifesta offensa, vel re iudicata, admittenda non esset, nisi prius de iurisdictione constaret.

Cum in termino, &c. Ex decisione Rote Romanę

736. Egidij Bellamere

Cap. 21.

QVando excommunicatio nulla est, excommunicatus, & de nullitate dicere, quod ad sui fauorẽ introductum est, & ad cautelam se absolui, petere non prohibetur.

Quando excommun. &c. Ex decisione eiusdem 96.

parte 2. Iacobi Putei.

Cap. 22.

NEC fatetur se excommunicatum, si ad cautelam absolui petit, Quod beneficium, etiam parte non vocata dari debet, presertim mediante cautione, & vbi excommunicationis sententia dubia redditur.

Iudex

Iudex delegatus ad cautelam absolutionem imperti-
ri potest

*Nec fatetur, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis
65. parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 23.

SI ad cautelam absolutio ab Auditore petita fue-
rit, an post appellationem excommunicatus fue-
rit, in primis videndum est; Si petatur simpliciter,
Olim absq; aliqua informatione dabatur, sed hodie,
nisi cum aliqua excommunicationis informatione
imperiti non consuevit.

*Si ad cautelam, &c. Ex decisione Rota Romana 4. de sentent.
excommunic. in Antiquis.*

Cap. 24.

SI Prælati, & Canonici Ecclesiæ specialiter interdi-
ctæ absolui petant, concedendum est, quoniam
propter eorum culpam ferri potuit, In generali autē
interdicto, etiam non delinquentes puniuntur: Hæc
absolutio propter communionis, vel lésionis iustitiæ
periculum dari solet, At in generali, ianuis clausis ce-
lebrari permittitur, & baptismum, atq; pœnitentiam
conferri, tantum igitur periculū si seruetur, non sub-
sistit, Ideò donec veritas eruatur, an iustè, vel iniustè
positum fuerit, non relaxatur; Hæc in spetiali fieri
non possunt, si attententur, locus prophanatur, & at-
tentantes irregulares sunt, Ita igitur obtinuit, & in Pa-
latio Apostolico semper seruari consuevit.

Si

*Si Prelati, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 9. de sentent.
excommunic. in Nouis.*

Cap. 25.

SI exemptus post appellationem ab Episcopo interpositam excommunicatus fuerit, & ad cautelam absolui petierit, nisi aliqualiter de exemptione doceat, Rota absolutionem impertiri non solet, Ne ordinariæ potestati illudatur, pro qua ius commune facit, agenti que resistit.

*Si exemptus, &c. Ex decisione eiusdem 6. de sentent.
excommunic. in Nouis.*

Cap. 26.

Quid si denuntiationis instrumentum post appellationem factæ, produxerit, an ita cõstare dicatur, vt illam obtinere possit? certè si excommunicatio in vim peremptoriæ, vel dilatoriæ ad repellendum opponitur, ipsa denuntiatio certissimum documentum non est, sed ad obtinendæ absolutionis effectum, satis est, per quam nemini fit præiudicium, neque pars contradicere possit, Nisi de manifesta offensa excipere.

*Quid si denuntiationis, &c. Ex decisione eiusdem 8.
de sentent. excommunicat. in Nouis*

Cap. 27.

Quid si causa excommunicationis nõ assignetur, Adhuc ad cautelam absolui potest, quoniam causæ expressio necessaria non est.

*Quid si causa, &c. Ex decisione eiusdem 6. de sentent.
excommunicat. in Antiquis.*

D Cap.

Cap. 28.

Vbi Episcopus excommunicat, atq; infulminandi cēsuras possessione existit, nisi probetur exceptio, excommunicatus pendente lite ad cautelam absolui nō debet: Si super possessione dubium vertitur, secus est, Nisi enim possessionem probaret, Absolutio danda esset.

Vbi Episcopus, &c. Ex decisione, eiusdem 7. de Sententia excommunicationis in Antiquis, & 1. eod. tit. in Antiquioribus.

Cap. 29.

Petitioni absolutionis ad cautelam exceptio rei iudicatæ vel manifestæ offensæ nō benè opponitur, Nisi ex iurisdictionis defectu, aut propter intolerabilem errorem in sententia expressum nullitas deducatur. Cūm de iurisdictione constat, hæc absolutio peti non potest, Neq; cūm manifestè de non iurisdictione appareret, tūc enim excommunicationis nullitas evidens est, Cūm dubitatur, petitioni locus est, Hoc casu neque res iudicata, neq; offensa non parendi dici potest: Sola negatio rem dubiam non facit, nisi iuris assistentiam habeat, Cūm iudicis intentio, atq; iurdictio de iure communi fundata est, ipsa negatio est improbabilis, ita vt dubitari possit, In hac exceptione iurisdictionis existentiam deducere non sufficit; Sed & notorietatem iurisdictionis eiusdem allegare opus est, quam per publicam vocem, & famam cum alijs administriculis probari visum est.

Peti.

*Petitioni, &c. Ex decisione eiusdem 6. de
Exceptionibus in Nouis.*

Cap. 30.

Absolutionis petitio excommunicationem non probat, sed legitimis documentis probanda est.

*Absolutionis, &c. Ex decisione eiusdem 11. de sentent.
excommunic. in Antiquis.*

Cap. 31.

Absolutio excommunicationis, etiam in foro contentioso, ad effectum validitatis gratiæ per Pœnitentiarium probatur.

*Absolutio, &c. Ex decisione eiusdem 14. de probationi-
bus Marcelli Crescentij.*

Cap. 32.

Quia res est difficilis probationis, ideo illi attestati-
oni creditur, præsertim quia multa verisimilia
concurrunt, nam parti satisfactum erat, & ante cele-
brationem factam concessa fuerat. Hæc scriptura pri-
uata nõ est, quæ ab officiali ad id deputato, & de eius-
dem officium concernentibus facta est.

*Quia res, &c. Ex decisione eiusdem 573. parte 3.
lib. 3. in Nouissimis, Paleoti.*

Cap. 33.

Si dicens se excommunicatum iniuste absoluitur
pro offensa dubia, cautionis iuramentum pro ex-
pensis dare sufficit, si non dicit iniuste, fideiussores da-
re opus est.

*Si dicens, &c. Ex decisione eiusdem 373.
Egidij Bellamere.*

Cap. 34.

Si iudex propter iniuriam, non vocata parte, excōmunicauit, constituto de errore, etiam altera non vocata, absolueret debet.

*Si iudex, &c. Ex decisione eiusdem 664.
Egidij Bellamere.*

Cap. 35.

Cum appellationi renuntiatum est, quæ bona, de forma, & tempore, atq; probabilis erat, illius occasione absolutionem ad cautelam petere non impediris, quamuis neque instrumentum iudicialiter productum atq; pars ad dicendum contra, citata fuerit.

*Cum appellationi, &c. Ex decisione eiusdem 686.
Egidij Bellamere.*

Cap. 36.

A censuris latis extra Curiam absolutio in Rota datur ad beneplacitum, etiam absque causæ cognitione, & hic stylus ibi obseruatur.

A censuris, &c. Ex decisione eiusdem 1. de sentent. excommunic. Cesaris de Grassis.

Cap. 37.

Ferdinãdus ab A. C. excommunicatus fuerat, atq; nullitatis censurarum causam, cum facultate absoluendi, pro vt de iure commiserat, Mox aliam commissionem obtinuit, qua mandatũ, ad effectum agēdi tantũ absolui, Resolutum est, nisi parito iudicato,

ita

ita absolui non posse, quoniam Censuræ in curia late-
erant.

*Ferdinandus, &c. Ex decisione eiusdem 875. parte 3.
libro 3. in Nouissimis Tholomei.*

Cap. 38.

SI quis, vt absolueretur, iuri stare, & Ecclesiæ man-
dato parere promiserit, non adimplens, ipso iure
in eiusdem sententiam reincidit, vbi autem ab homi-
ne excommunicatus fuit, si cum cautione absolutus,
non paruit, ab eodem iudice reintrudendus est præ-
sertim, si infra annum, quia per tantum temporis eius
iurisdictione durare videtur, Imò etiam postea, quia sub
conditione absoluit, itaque nisi illa extiterit, officio
suo functus non est.

*Si quis vt absolueretur &c. Ex decisione eiusdem II. de sentent.
excommunicat. in nouis.*

Cap. 39.

Absolutio non datur, nisi contrito, & petenti, &
ideo Prior pro Monachis illam petere non po-
test, neque pro alijs subditis suis absentibus.

*Absolutio non datur, &c. Ex decisione eiusdem 13. de sentent.
excommunicat. in Antiquis.*

Cap. 40.

Illa absolutio à censuris ad effectum regulæ de infor-
descēte per annū, quæ in supplicatione scribi solet,
si per quinque annos inforduit, nullatenus suffragatur,
quoniā tanto tempore excommunicatus existens, cē-
suras parui pēdere videtur, atq; de heresi suspectus esse.

Illā

*Illā absolutio, &c. Ex decisione eiusdem 850. parte 3.
lib. 3. in Nouissimis Tholomei.*

Cap. 41.

SI commissio impetrata Auditori feriato tempore præsentetur, qui terminum ad dicendum contra assignauerit, ad cautelam absolutio interim dari non potest, sed terminus ad illum actum tantum, non feriato tempore faciendum, ad diem, qua in Sacro Palatio sedebit dari poterit, in qua si exceptiones contra commissionem generaliter non opponantur, Auditor, pro vt iuris, & rationis est, absoluere potest, Pendente termino ad dicendum contra commissionem non potest.

*Si commissio, &c. Ex decisione eiusdem 30. de sentent.
excommunic. in Antiquis.*

Cap. 42.

Magnus est conflictus inter iuris interpretes, an in obtinenda absolute, vel relaxatione à iuramento, ad effectum agendi, partis aduersæ citatione opus sit, Sed magis vera, magisque recepta in omni foro sententia est, necessariam non esse, Non enim agitur de aliquo partis præiudicio, siue periculo, sed omnia ipsi iura salua, & illæsa remanent ad se defendendum à petitis per aduersarium, & duntaxat obstaculum iurisiurandi tollitur, vt liberè ius suum deducere valeat, Quare si pars aduersa potiora iura habebit, obtinere poterit, perinde enim habetur, ac si iuramentum non interuenisset, Et hæc sententia in Camera imperiali obtinuit.

Magnus

*Magnus est, &c. Ex decisionibus Camera Imperialis 86. parte
6. Ioacimi Mysingeri, & Rota Perusinae 18. Iosephi
Ludouici, & Consilij Cathalonie 188. Ludouici
Peguere, & Rota Marchie 165. Stephani
Gratiani, & Palatij Apostolici Ve-
netiarum 64. parte 1. Tho-
me Triuisani.*

Cap. 43.

Interdum Dominus noster Papa Auditori in ali-
qua causa mandat, vt iuramentum, ad effectũ agen-
di, prout de iure, relaxet, & tunc parte etiam non vo-
cata fieri potest, Sin autem ad causæ probationem
relaxandum esset, partis citatione opus esset.

*Interdum, &c. Ex decisione Romana Rota 8. de
exceptionibus in Antiquis.*

Cap. 44.

Cum absolutio, stante enormi læsione, à iuramē-
to concessa est, de simulatione excipere non im-
peditur, non enim iniquitatis vinculum esse debet, &
ideo simulationi contractus, nullatenus obstat.

*Cum absolutio, &c. Ex decisione eiusdem 4. de empt.
& vendit. Ioannis Mohedani.*

Cap. 45.

Vbi iuramentum vergit in dispendiũ salutis eter-
næ, quod est contra bonos mores, siue cædit in
deteriorem exitum, aut exemplo perniciosum sit, vel
præstetur super pacto, & couentione principaliter
mota contra publicam vtilitatem, ipso iure iurantem
non

non obligat, Hisque casibus absolutione non est opus, Præter istos, etiam quod dolo, vi, metuque extortum esset, iuramentum ligat, ita ut absolutione opus sit, quia super eo iurare cogitur, quod nullo iure prohibitum est.

Ubi iuramentum, &c. Ex decisione Camera Imperialis 42. parte 2. Andrea Gaill.

Cap. 46.

PRima habitatio ad effectum agendi prodest etiam ad effectum obtinendi, & peragendi, nec de nouo superfluum petere opus est, & ita in Camera obseruatur, sed tutius est alteram obtinere.

Prima, &c. Ex decisione eiusdem 57. parte 2. Ioachimi Misyngerij, & Rotæ Bononiensis 14. Petri Benintendi.

Cap. 47.

ACensuris latis in Curia, quia pensionem non soluit, nisi pareat, ad effectum agendi, non absoluitur.

A censuris, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 788. parte 3. libro 3. in Nouissimis Tholomei.

Cap. 48.

Soluendi termino elapso, antequam debitor obligatione camerale ligatus, commissionem cum potestate absoluendi, ad effectum agendi impetraret, absolui non debet, quoniam periurus factus est, Nisi periurium narrando à pœnitentiario absolutionem impetraret.

Soluendi,

*Soluendi, &c. Ex decisione eiusdem 786. parte 3.
libro 3. in Nouissimis Tholomei.*

Cap. 49.

Obligatus in forma Camerae, Ideò exceptionem non numeratae pecuniae opponere non potest, quia iuramento astrictus est: At si absolutionem infra biennium obtinuerit, probandi onus in aduersarium non transfert, quoniam renuntiationis virtus remanet, super qua iurauit. Absolutio est tantum aperit ad effectum agendi, & cum enormiter se laesum dixerit. Ipse probare debet. Cum ex facultatibus Auditoris Camerae executio non retardetur, Ideo post executionem factam, ad hoc admittendum esse placuit.

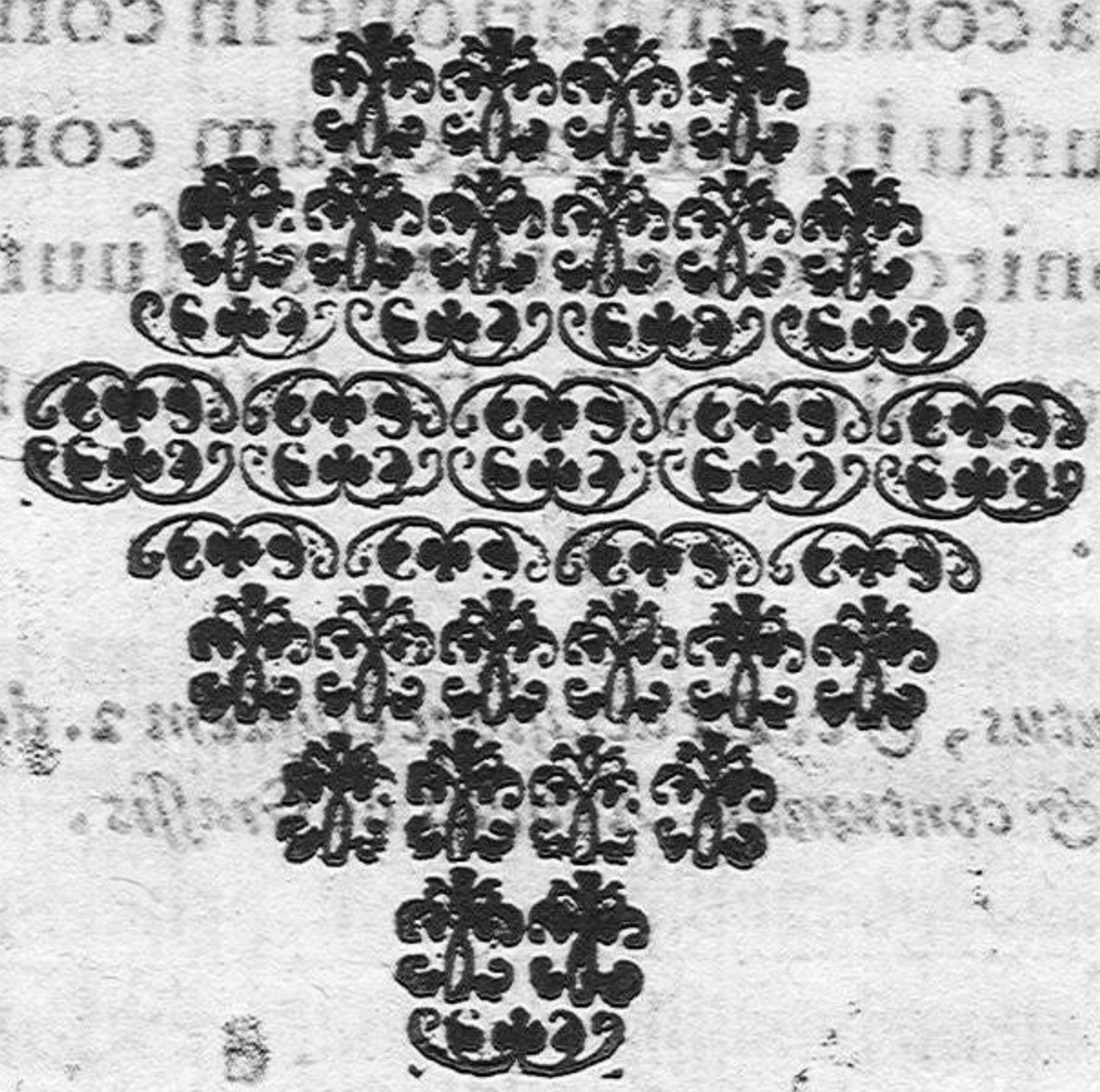
*Obligatus, &c. Ex decisione eiusdem 800. parte 3.
libro 3. in Nouissimis Tholomei.*

Cap. 50.

Absolutus à condemnatione in contumacia illata, & incurso in poenas, etiam comminatae priuationis, in monitorio contentas, suum beneficium recuperare debet, quoniam absolutio omnia esse nulla declarauerat.

*Absolutus, &c. Ex decisione eiusdem 2. de dolo
& contumac. Achillis de Grassis.*

DIGESTORVM
NOVISSIMORVM
TOTIVS IVRIS
SCIENTIAE
Tomus Secundus.
IVDICIORVM CRIMINALIVM
MATERIAS CONTINENS.

TITVLIT

DIGESTORVM

NOVISSIMORVM

TOMI SECVNDI.

IUDICIORVM CRIMINALIVM,

*Serie alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyruncali
eos inuenire possint.*

<p>A BIGEVS Abiuratio Abolitio Accusatio Accusans Accusatus Adulterium Aggressor Ambitus Apostata Arma Auxilium Assassinium Bannum Bannitus Bestialitas Blasfemia Birroarij</p>	<p>Calumnia Calumniator Carcer Carceratus Collusio Commentariensis Conatus Condemnatio Conuictus Conuictium Crimen Culpa Defensio Defensor Delictum Delinquens Denuntiatio Deportatio</p>
---	--

Depopulator

Diffamatio

Dolus

Duellum

Excessus

Excommunicatio

Excommunicatus

Excommunicator

Excusatio

Excusator

Exilium

Exul

Fama

Falstas

Fiscus

Fraus

Furtum

Fustigatio

Hæresis

Hæreticus

Homicidium

Homicida

Hostis

Incendium

Incestus

Inditium

Indutiæ

Indulgentia in criminalibus Poena

Indultus

Innocentia

Informatio

Inimicus

Inimicitia

Iniuria

Inquisitio

Inquisitor

Inscriptio

Instigatio

Insultus

Latro

Læsa maiestas

Lanocinium

Malus

Maleficium

Monopolia

Mors

Mutilatio

Nocens

Noxa

Offensio

Parricidium

Pax

Peculatus

Per duellis

Plagiarius

Poena

Præ

Præuaricatio	Sodomia
Præuaricator	Spolium
Proditor	Spoliatus
Publicatio	Stellionatus
Rapina	Stuprum
Raptor	Stuprans
Raptus	Talio
Relegatio	Tergiuerfatio
Relegatus	Tortura
Remissio	Tortus
Repræfaliæ	Tormentum
Resistentia	Vagabundi
Rixa	Veneficium
Restitutus	Vita
Sacrilegium	Violentia
Saluus conductus	Vis publica
Scisma	Vis priuata
Seditio	Vulnus
Simoniam	Vulneratus
Socius criminis	Verbera.

A B I G E V S .

Titulus . 1 .

Cap. 1.

INter furandi species abigeus numeratur, qui bestias sub certo, à lege diffinito numero furto, abduxit, quantitas enim abigeum à fure discernit: At si sepius vnum, vel alterum ex pecudibus furripuerit, atq; ipsum

ipsum numerum furando compleuerit, tanquam abi-
geus puniendus est. In quibus locis frequentius id ma-
leficij genus perpetrantur, vltimi supplitij pœna im-
ponitur, In alijs verò operis publici temporarij, Nisi
personæ conditio iuris rigorem temperans pœnā mi-
tiores exigat: Quamobrem, eum qui viginti unum
arietes subtraxit, vbi delictum frequentari non consta-
bat, neque pluries deliquerat, Consilio placuit fusti-
gari, atque ad triremes per quinquennium, loco pu-
blici operis condemnare.

*Inter furandi, &c. Ex decisione Consilii Cathalonie 29.
Lodouici Peguerę.*

Cap. 1.

ABigei sæuerius, quàm fures puniendi sunt, quo-
niam negari non potest, quin deterioris condi-
tionis sint, & improbriores. Contra abigeorum rece-
ptatores acrius, quàm contra furum animaduertitur.

Abigei &c. Ex decisione Criminali 160. Petri Caballi.

A B I V R A T I O.

Titulus. 2.

Cap. 1.

ABiuratio interdum iudicatur purgatiua, Ideò si
nulla sententia condemnatoria præcedit, neq;
absolutio de superiorum indulgentia conceditur, vi-
sum est, abiurato de hæresis suspitione, sua beneficia
restituenda esse quæ inquisitionis tempore alteri col-
lata fuerant. Propter istam suspitionem beneficio-
rum

rum suspensio, non autem priuatio interdicens est.

*Abiuratio, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 1.
de hereticis. Achillis de Grassis.*

ABOLITIO.

Titulus. 3.

Cap. 1.

Abolitio quædam est publica, quædam priuata, alia legalis: Publica siue generalis est quæ per solum Principem ob multas causas fieri solet, nimirum ob natalia sui, vel eius filij, aut propter rem prosperè gestam, cuius effectus est, ne accusator in Turpillianū incidat, Priuata dicitur, cum à Principe impetratur, vel à iudice cum causæ cognitione, vt cum quis per errorem accusauit, legalis autem à lege conceditur, quādo accusator, vel reus mortuus est. Generalis abolitio in dubio falsi crimen non comprehendit.

*Abolitio, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 662. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap. 2.

Solus Princeps commeatum post bannum concedere potest, atq; bannitos abolere. Pœna post sententiam lata, absque principali authoritate neque augeri, neque minui potest, etiam si postea de innocentia appareret.

*Solus Princeps, &c. Ex decisione eiusdem 358. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap.

Cap. 3.

CVM Regina mariti priuilegijs gaudere soleat, quia Parisijs consuevit liberandi carceratos in suo iucundo aduentu facultate gaudere, Ideò etiam in Delphinali posse, conclusum est.

*Cum Regina, &c. Ex decisione eiusdem 153.
parte 2. Francisci Marci.*

A C C V S A T I O.

Titulus. 4.

Cap. 1.

TEmpus ad accusandum statuto præscribi potest, quo elapso, ab accusatione, sicut ab actione excluditur, sed an postea iudex ex officio inquirere possit? Inquirentis officium in locum partis accusationis succedit, cum autem ex statuto actio non competat, itaque inquisitio non cadit, quia præscripta est, ergo nec delicti confessio postea facta valet, nec confitenti nocet.

Tempus, &c. Ex resolutione criminali 5. Petri Caballi.

Cap. 2.

Quid si maleficium occultum sit, an tempus à statuto præfixum utile sit, & a scientiæ tempore currat, an continuum? Quid si facti dies computetur in termino? Præscriptiones regulariter ignorantibus currunt, & continuum tempus habent, quæ sententia facilius admittitur, quando per diligentem officialis inquisitionem, & inuestigationem occultum delictum ad Curiaë notitiam deuenire potuisset. Dies termini

mini regulariter non computatur.

Quid si maleficium, &c. Ex resolutione 6. eiusdem.

Cap. 3.

Sed an principium, vel finis delicti circa præscriptionem inducendam attendendus sit, ita ut à die primi commissi adulterij, vel ultimi computari debeat? Vbi delictum continuatum apparet post tempus in accusatione, vel inquisitione expressum, à fine numerandum est, quoniam vnum duntaxat delictum, & continuatum dicitur, itaque præscriptionis initium à fine sumitur.

Sed an principium, &c. Ex resolutione 7. Eiusdem.

Cap. 4.

Syndicus pro vniuersitate accusare potest, quoniam si ipsius administratores mandatum cum libera habere censentur, etiam si non exprimat: Itaque omnia, quæ speciale mandatum requirunt, expedire possunt.

Syndicus, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 701. parte 2.

Francisci Marci. & decisione Consilij Neapolitani 5.

Antonij Capicij.

Cap. 5.

Accusatore mortuo, accusatio siue instantia ad hæredes transit, Nam & defuncti hæredes, ipsum non commisisse delictum petere possunt. Pœna talionis ad hæredes accusatoris non transit, quoniam accusationem prosequi non tenentur.

Accusatore, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 755.

parte 1. Francisci Marci.

F Cap.

Cap. 6.

Accusatio fractæ pacis publicæ ad hæredes transit, si ciuilis actio super restitutione damnorum coniuncta sit, aut si duntaxat, & separatim super restitutione actum fuerit: At si ad pœnam fractæ pacis tantum actio instituta fuerit, secus est, Ideò tunc pronuntiatur, quod per spoliantis mortem, instantia perempta est.

Accusatio, &c. Ex decisione Camera Imperialis 98.

parte 1. Ioachimi Misyngerij.

Cap. 7.

Accusatore mortuo instantiam peremptam dici, tum demum procedit, quando neq; contestata, neq; hæredes, vel alij reum de nouo repetant, & accusent, neq; etiam iudex ex officio procedat: At si lis contestata est, & hæredes in tempore se ad causæ prosecutionem offerant, legitimando, atq; ratificando secus est, & ita conclusum in Camera, atque in causa fractæ pacis pronuntiatum est. Instantia perit ratione banni, sed quando super damnis, & oblatorum restitutione simul agitur, ad hæredes transitoria est.

Accusator, &c. Ex decisione Rota Spirensis 28.

parte 3. Gasparis Gulielmi.

Cap. 8.

In delictis publicis quilibet de populo admittitur, ad utilitatem reipublicæ, Idem si forensis in delicti loco habitet, vel sub eadem iurisdictione existat.

*In delictis, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis
72. parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 9.

IN crimine dilapidationis, laici clericum accusare possunt, in alio autem delicto, ad effectum agendi civiliter patronus, vel Parrochianus tantum, cæteri verò, quia clericis infesti præsumuntur, ideò bono zelo procedere non censentur.

*In crimine, &c. Ex decisione eiusdem 698. parte 2.
Francisci Marci.*

Cap. 10.

QUANDO vnum est delictum, plures delinquentes, & plura facta, vnico libello accusari possunt, quorum malefactore condemnato, mandator, vel auxiliator ita non censentur, nec quò ad alios iurisdic-
tio præuenta est.

*Quando vnum, &c. Ex decisione eiusdem 565.
parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 11.

VBI tres sunt delinquentes, & in accusatione illa verba apponuntur, vno agente, & altero consentiente, incerta redditur, nam in duobus verificari non possunt, ideò repellenda.

*Vbitres, &c. Ex decisione eiusdem 176. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap. 12.

Locus quantumuis insignis in libello accusationis per duos confines demonstrari debet.

F 2 Locus

Locus, &c. Ex decisione 68. Petri Garfie à Toletis.

Cap. 13.

LOci, & temporis specificatio non requiritur, vbi ad feudi, vel beneficij priuationem agitur, neq; vbi delictum successiuum tractum habet. Quando ad pœnam talionis subscriptione non est opus, neq; expressio loci, & temporis necessaria est.

*Loci, & temporis, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis
704. parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 14.

INimici capitales aliquando ab accusando repelluntur, Item milites; qui iuramentum præstant.

*Inimici, &c. Ex decisione eiusdem 655. & 656.
parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 15.

Post purgationem accusator denuo super eodem crimine admitti potest, si probare velit, quod iurans peierauerit, quoniam purgationis iuramentum iudiciale est, contra quod probatio recipitur.

*Post purgationem, &c. Ex decisione Camera Imperialis 82.
parte 2. Ioachimi Misyngerij.*

Cap. 16.

Quando contra aliquem per modum inquisitionis actum est, iterato per modum accusationis contra eundem agi non potest, per viam autem exceptionis secus est.

*Quando contra, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 4.
de pœnis in antiquis.*

Cap.

Cap. 17.

TAm vxor, quàm filij ad accusandum de viri, & patris nece admittēdi sunt. Quid si relicta Principis tribunal elegerit, filij verò, quàmuis pupilli, in foro Baronis accusauerint? Equidem cum filij maius ius in accusando habeant, eisdemq; extra locum originis, vel domicilij egredi non liceret, quoniam per Baronis priuilegium legi Imperiali derogatum erat, Iccircò causam prædictam ad Baronem remittēdam esse placuit.

Tam vxor, &c. Ex decisione Consilij Neapolitani 382. Vinceniij de Franchis, & decisione Senatus Budegalen. 233.

Nicolai Boerij.

Cap. 18.

Accusatus aduersarium suum de pari, vel de maiori crimine reaccusare potest, præsertim cùm ipsum obiectum crimen præiudiciale primo sit, tunc enim controuersiam nullam habet: sed iure regni contrarium disponitur, vbi etiam, quòd præstita fideiussoria cautione de stando iuri, prima denūtiatione, vel accusatione finita, nullatenus per quamuis viam procedatur: Quæ verba fiscus malè interpretatur, ad partis instantiam, quoniam si pro Fisco, & ex officio procedendum esset, nunquam dispositioni locus esset. At si ex eodem fonte secunda quærela oritur, super vtraque procedendum est.

Accusatus. Ex decisione Consilij Neapolitani 53. Thomæ Grammatici.

Cap.

Cap. 19.

Accusator diem commissi delicti ad petitionem accusati exprimere debet præsertim, si reus diē declaret, in qua se defendere intendit: Veruntamen ipsam diem accusator non tenetur.

*Accusator, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 722.
parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 20.

Olim accusatores ad talionis pœnam se subscribebant, si in actione deficerent, & ita iure puniebantur, Sed hodie moribus receptum est, simile supplitium calumniatoribus non inferri: At qui in criminis probatione deficit, iudicis arbitrio puniendus est, Interdū grauiter, quandoq; etiam pœna mortis. Quāobré is qui calumniosas imputationes proponere consuevit, falsò iudices supremos de corruptela accusando, testesq; falsos ad hoc inducendo, quamuis ad mortem condemnari potuisset, mitius tamen agendo, placuit cum mitra in capite, & notha in pectore per loca publica, ad triremes in perpetuum, tum damnorum refectione condemnare. In causis non ita grauibus, vel fustigationis, vel merlinæ pœnam, aut catenæ infamis, siue exilij, interdum relegationis ad tempus, vel ictuum funis, quandoq; etiam in pœnam pecuniariam, iuxtà factorum, & personarum qualitatem in sententia ferre conuenit.

*Olim accusatores, &c. Ex resolutione criminali
166. Petri Caballi.*

Cap.

Cap. 21.

SI habens beneficium Abbatem de crimine accusat, pro quo Abbatia priuandus sit, vbi se in forma iuris subscripserit, non de talionis pœna, sed de extraordinaria intelligendum est. In beneficio talionis pœna in extraordinariam resoluitur, præsertim quia accusator Abbatia priuari non potest. Accusatio non in criminali tantum, sed etiam in ciuili dici potest, quæ ad priuatam vtilitatem mouetur.

*Si habens, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ parte 2. 138.
in Nouissimis Cantucci.*

Cap. 22.

NE in expensis quidem accusator condemnatur, in quo non vera, sed præsumpta calumnia colligitur. Cùm autem Matthæus delictum non probauerit, in præsumpta esse non dicitur, præsertim quia testium nomina dedit, eosque induxit. Cùm statuto, is qui accusationem non probat, calumniator præsumatur, atque in expensis, si accusator petierit, condemnatur, de accusatore voluntario, etiam petente, intelligi debere, visum est. Cœterum in necessario, vti syndico, vel tutore non procedit. Propter immensum amorem mater excusatur, Item propter criminis atrocitatem, vt in causa hæresis, vel læsæ maiestatis, & in alijs causis, quæ iudicis arbitrio relinquuntur.

*Ne in expensis, &c. Ex decisione Rotæ Bononiensis.
145. Cesaris Barzj.*

DIGE-

NOVIS SIMORVM NOTITIA.

Cap. 1.

Cap. 1. habens de officio Abbatis de criminibus accu-

DIGESTORVM
NOVISSIMORVM

accusator Abbatis
in criminali tantum, sed etiam in civili cum potest

TOTIVS IVRIS

quoad privatum

SCIENTIAE.

138.

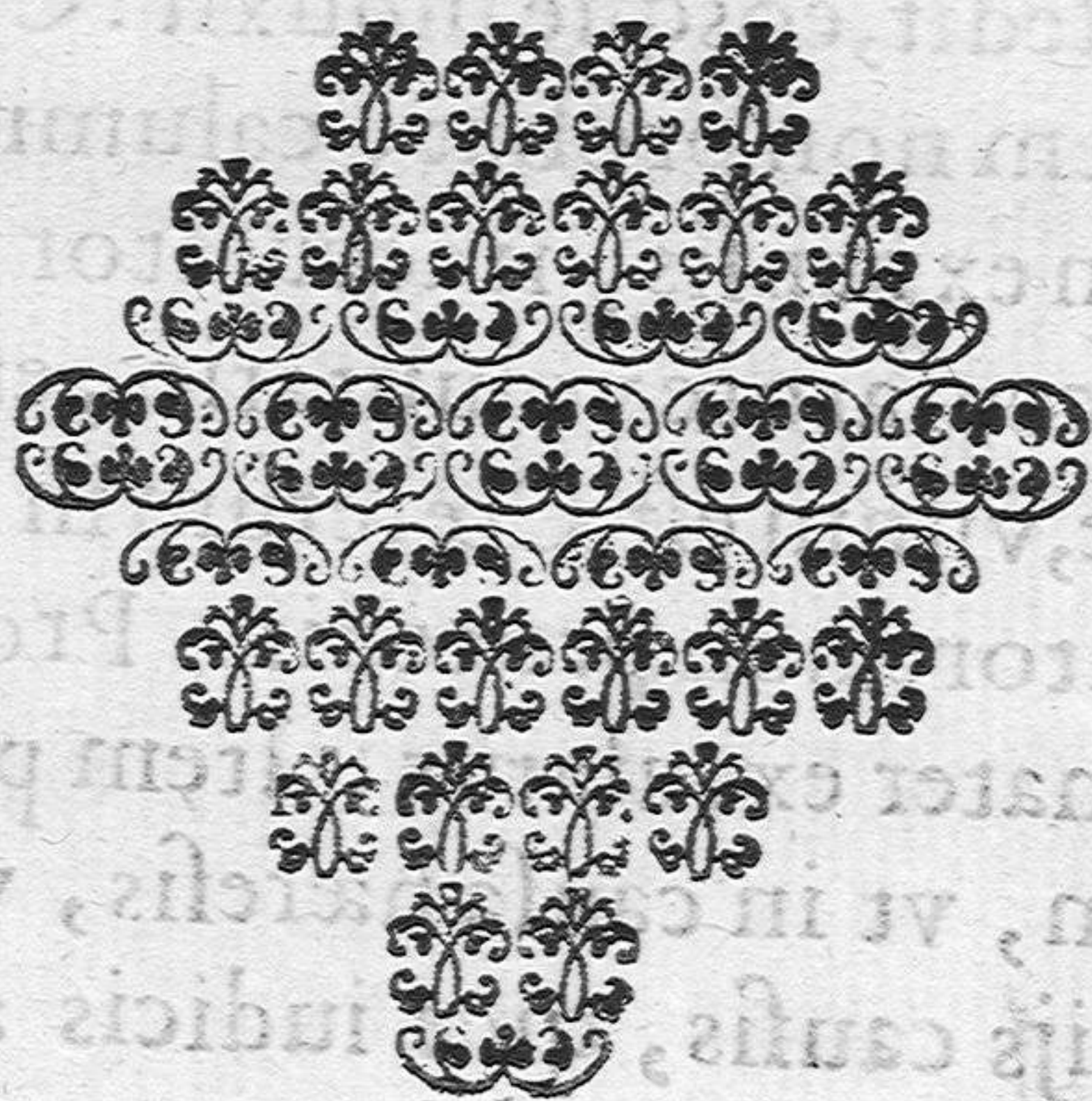
si habens, &c. Ex de officio Abbatis de criminibus accu-

Tomus Tertius.

Cap. 2.

in quo dicitur, sed primum de calumniis colli-

CONTRACTVVM
MATERIAS CONTINENS.

TITVLI
DIGESTORVM

49

NOVISSIMORVM

TOMI TERTII.

CONTRACTVVM.

*Serie alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyruncali
eos inuenire possint.*

ADOPTIO

Affinitas

Alienatio

Arrogatio

Associatio

Assicuratio

Bigamia

Bigamus

Bona

Cessio

Cessionarius

Colonus

Commodatum

Compensatio

Conuentio

Contractus

Contractus innominatus

Consilium

Constitutum

Datio insolutum

Delegatio

Depositum

Diuisio

Distractus

Donatio

Donatio propter nuptias

Donatio inter virum &
uxorem

Dos

Emancipatio

Emptio venditio.

Emphyteusis

Epistola, siue literæ Cam-
bij

Euictio

Fideiussio

G

Fideiussor

Fideiussor	Pignus
Hypoteca	Pignoratio
Interesse	Pollicitatio
Insinuatio	Possessor
Instrumentum	Præcarium
Lætio	Præscriptio
Læsus	Pretium
Laudemium	Promissio
Locatio conductio	Quietatio
Manumissio	Remissio mercedis
Mutuum	Renunciatio
Negotiorum gestio	Satisfactio
Nouatio	Societas
Nuptiæ	Solutio
Maritus	Sponsio
Vxor	Sponsalia
Obligatio	Stipulatio
Pactum	Transactio
Pactum de reuendendo	Vfucapio
Peculium	Vsura.
Permutatio	

A D O P T I O

Titulus. I.

Cap. I.

PER adoptionem filius adoptantis domicilium sequitur, sed priuilegium patriæ illius non acquirit,

rit, ergo origo naturalis non perditur.

*Per adoptionem, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 880.
parte 1. Francisci Marci.*

Cap. 1.

ARrogandus interrogari debet, ideo infans arrogari non potest: in adoptione autem, etiam tacitus consensus sufficit: Quinimò filius, etiam inuitus adoptari potest. Siue in adoptione, siue in arrogatione scriptura opus est, & acta fieri, inter absentes autem fieri non potest.

*Arrogandus, &c. Ex decisione eiusdem 881. parte 1.
Francisci Marci.*

A F F I N I T A S

Titulus. 2.

Cap. 1.

PER coitum fornicarium affinitas, & impedimentum publicæ honestatis contrahitur.

*Per coitum, &c. Ex decisione Cappelle Tholosane 96.
Ioannis Corserij.*

Cap. 2.

SI cum masculis committeretur, nulla affinitas matrimonij impeditiua contrahitur, ergo nuptiæ cū sorore stuprati incestæ non sunt, Itaq; per talē coitum matrimonium non impeditur.

*Si cum masculis, &c. Ex resolutione criminali 44.
Petri Caballi.*

Cap. 3.

Affinitas re ipsa dissoluta est inter virum, atque uxoris consanguineos, istius morte subsequuta, & ita inter focerum, & generum nulla remanet, ergo priuilegium veniæ petendæ affinitatis intuitu introductum, omnino cessat, & statutum de compromittendis causis inter affines locum non habet. Mortuo patre, causa inter priuignum, & nouercam compromitti non debet. Socios dissoluto matrimonio, nullum priuilegium prætereptere potest, ergo pœnam veniæ non petite consequi non valebit. Affinitate per mortem dissoluta, omnes illius effectus, præterquam impedimenti alterius matrimonij, publicæ honestatis ratione, sublatis sunt.

*Affinitas, &c. Ex decisionibus Regni Neapolis 181. & 376.
Francisci Viui.*

A L I E N A T I O

Titulus. 3.

Cap. 1.

IN alienationibus rerum ecclesiæ, Vicarij, vel Officialis episcopi authoritas non sufficit.

*In alienationibus. Ex decisione Cappelle Tholosana 97.
Joannis Corserij.*

Cap. 2.

IN diuisione alicuius ecclesiæ, siue bonorum eiusdem per legatum à latere facta, Rectoris vocatio, causæ expressio, & veritas, tractatus, atque aliæ iuris
solem-

sollemnitates necessariae sunt, quoniam dismembratio perpetua alienatio est. Vnio verò ecclesiae, Rectore non vocato, fieri potest.

In diuisione, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ I. de rebus ecclesiæ non alienandis. in Nouis.

Cap. 3.

Vbi est consuetudo in aliqua prouintia, quòd res ecclesiastica sub certa alia forma vendantur, quàm à iure exprimat, illa seruanda est. Vbi alienatio rei ecclesiasticae ex causa, insufficienti indebite facta est, possessio transfertur, ad quam probandam, remissio ad partes conceditur, & licet contractus rei ecclesiasticae per scripturam probandus sit, hoc tamen in translatione possessionis non requiritur.

Vbi est, &c. Ex decisione eiusdem I. de consuetudine in Antiquis.

Cap. 4.

Alienatio utilis, à Prælato facta, tenet, quamuis in Papæ manibus non alienare iurauerit, quoniam ius ipsi assistit, nimirum in casu utilitatis, atque necessitatis, & actus contra iuramentum factus tenet, quamuis contrafaciens periurus existat. Vbi Paulina est vsu recepta, alienatio contra iuramentum facta non valet.

Alienatio,

*Alienatio, &c. Ex decisione eiusdem 3. de iureiurando.
Marcelli Crescentij.*

Cap. 5.

Quamuis in bulla Urbani alienationis prohibitio cum decreto irritanti facta esset, & ita etiam quæ in euidentem vtilitatem, & cum superioris auctoritate factam comprehendit, Non tamen eam continet, quæ cum eiusdem Papæ auctoritate fit. Decretum irritans omnem auctoritatem complectitur, etiam quæ à Delegatis apostolicis, nõ autem, quæ à Papa prouenit, nam illius verba ad loquentis personam trahenda non sunt, & inuerisimile est, semetipsum comprehendere voluisse. Commissio, quæ in præsentia D. N. Papæ concessa est, perinde habetur, ac si per ipsum Papam signata esset.

*Quamuis, &c. Ex decisione eiusdem 106. parte 1.
in Nouissimis. Robusterij.*

Cap. 6.

Vbiunque ab initio primaria vtilitatis causa adest, & sic casus à iure permissus est, propter quæ contrahentes ad alienandum moti sunt, alienatio tenet, puta si bona erant sterilia, vel terrulæ, quia licet postea non vtiliter in pretio contraxissent, tamen contractus tenet, sed ecclesiæ per in integrum restitutionem succurritur. At si illa primaria non adesset, quia bona erant fertilia, tunc contractus est nullus. Circa vtilitatis causam, partium assertioni standum non est, præsertim cum præsumptio putatiuæ vtilitatis

tis cesset, quia à patruo in nepotes, de omnibus facta sit, bona fides deest, vtilitati putatiuæ tunc standum est, cùm forma à iure requisita seruata fuerit, confirmatio apostolica supplet formam, sed per contrarias læsionis probationes eius effectus corrumpit, adeo vt concessio absque forma, & absque effectu confirmationis remaneat.

*Ubique, &c. Ex decisione eiusdem 181. parte 1.
in Nouissimis Lancellotti.*

Cap. 7.

Narratiua instrumenti, quòd alienatio in ecclesiæ vtilitatem facta sit, nisi aliter probetur, nullam fidem facit.

*Narratiua, &c. Ex decisione Gratiopolitana 152.
Guidonis Papa.*

Cap. 8.

Alienatio rerum ecclesiasticarum alicuius præbendæ, licet per canonicum tantùm cum Episcopi consensu fieri posse videatur, tamẽ, etiam si præbenda distincta esset, placuit, absque capituli consensu non valere.

Alienatio, &c. Ex decisione Rota Romana 2. de rebus ecclesiæ non alienandis. Marelli Crescentij.

Cap. 9.

Affrancationis contractus Paulinæ forma non seruata, nullus est, quamuis sub beneplacito Sedis apostolicæ factus esset, quoniam de eo non constat, & ex breui tempore impetratum non præsumitur

mitur. Emptor absque follemnitatibus in mala fide esse præsumitur, Neque excusatur, quòd Archiepiscopus illud impetrare promiserit, ita vt bono viro, ac fratri suo, illud obtinuisse credere potuerit, quoniam neque ille impetrasse attestatur. Emptori impetrandum est, si post annum non perquisiuerit, Itaque cum possessor in mala fide existat, vnà cum fructibus restituere debet. Archiepiscopus est fructuum dominus, ac simpliciter de illis disponere potest, sed consequentiuè ecclesiæ bona alienando, de eisdem disposuisse non creditur. Item quia ab emptore colligi, sub conditione consensisse præsumitur, videlicet, saluo beneplacito, quo non impetrato consensus cessat, Alienans, etiam si consentit, rem cum fructibus repetit, quamuis turpitudinem suam alleget.

*Alienationis, &c. Ex decisione eiusdem 14. parte 1.
in Nouissimis Oradini.*

Cap. 10.

INdebitati iuris est, Prælatus nihil de ecclesiæ rebus disponere posse, aut quicquam absque canonicis follemnitatibus alienare, hoc est, tractatu, consensu, sigillatione, atque subscriptione capitulari: Item expressus consensus necessarius est, præsertim si de magni momēti re, atq; perpetua alienatione agatur, Bona concedi solita Prælatus in feudum concedere, & quemlibet de eis inuestire potest, dummodo talem eligat, qui ecclesiæ, tempore necessitatis, inferuire queat; quoniam talis concessio non est noua infeudatio,

datio, sed prioris executio, Infeudandi consuetudo, Prælato iurisdictionem dat, quæ omnium maximè in feudis spectanda est, & hæc conclusio ex notoria Germaniæ consuetudine obseruatur, quòd rebus in feudum dari solitis, sollemnitas canonica necessaria non existat, quoniam nihil ecclesiæ deperit, sed eius iura suæ integritati relinquuntur.

*Indebitati, &c. Ex decisione Camera Imperialis 151.
parte 2. Andrea Gaill.*

Cap. 11.

Res ecclesiæ semel cum sollemnitatibus distractæ, alienabiles factæ sunt, ideo absque alia sollemnitate vendi possunt.

*Res ecclesiæ, &c. Ex decisione Regni Neapolis 99.
Petri Garsie à Toledo.*

Cap. 12.

VT alienatio castri, in feudum dari soliti, iure subsistat, etiam alienationis tempore in euidentem ecclesiæ utilitatem fieri debet, ipsaq; causa lucida, & clara esse, quam exceptionem, contra ecclesiam, regulam. pro se habentem, non probari, visum est. Neque iuuat Comites, quòd aliqua terrarum pars exigua, nulliusq; considerationis sterilis fuerit, cum vltimus de inuestitis adhuc viueret, Quatenus castrum ad alias generationes concessum est, noua alienatio dicitur, & ipsius instrumentum nihil de transactione dicit, quæ propter dubium litis euentum, etiam de euidenti non constituto fieri poterat. Cum prima inuestitura ad tres tan-

tum generationes facta fuerit, quibus finitis, pro se retinere poterat, ideo ad totidem de quibus lis non erat concedere non debebat, supergratuita pactio, transactio fieri non dicitur. Cum de contrario constat sollemnitati, ac diuturnitati temporis, nihil deferendum est.

*Ut alienatio, &c. Ex decisione Rotæ Romanae 582. parte 1.
in Nouissimis, Braui.*

Cap. 13.

Ecclesiæ utilitas tempore postremi contractus cum Pipino celebrati alienationis rei, attendenda est, non autem primi, qui cum tota sua origine adhuc ignoratur, nam quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, Ideo si ecclesia ad paupertatem redacta fuerit, pro se retinere debet. In rebus alienatis solitis, ubi extraneus maiorem quantitatem offerat, si agnatus præferri vult, quantum ille dare opus est: Quando causa primæ concessionis cessat, res ecclesiæ pro eodem canone dari non debet. Locare pro maiori pretio, quam ab alijs haberi possit, lesio considerabilis in iure æstimator, & cum restitutio competat, toleranda non videtur, præsertim ubi ex expressa iuris dispositione ecclesiæ utilitas attendenda est. Bona solita locari, pro eodem canone concedi possunt, quando res pluris non valet, neque plus referri potest.

*Ecclesia, &c. Ex decisione Rotæ Romanae 4. de rebus ecclesiæ non alienandis,
Casaris de Grassis, repetita in 360. parte 1. in Nouissimis.*

DIGESTORVM NOVISSIMORVM

TOTIVS IVRIS
SCIENTIAE.

Tomus Quartus.

F E V D O R V M
MATERIAS CONTINENS.

H -VIT-

TITVLI
DIGESTORVM

NOVISSIMORVM

TOMI QVARTI.

F E V D A L I V M.

*Seris alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyrunculã
eos inuenire possint.*

A DIVTORIVM	Comes
Adoa	Collecta
Agnatus	Consanguinei
Allodium	Consensus
Amissio	Constitutio
Annona	Consuetudo
Augmentum	Creatio officialium
Baro	Custodia
Burgensatica	Demanialia
Capitula feudorum	Dignitas
Castrum	Dispositio
Census	Districtus
Ciuis	Dominium
Ciuitas	Dominus
Concessio	Dux
Confinia	Edicta
Confirmatio	Equites
Cognitio	Exactor

Exce-

Excadentialia	Nepos
Expectatiua	Nobilitas
Fellonia	Officium
Fœmina	Onera
Feudum	Paragium
Fidelitas	Pares Curiaë
Filius	Pater
Frater	Patruus
Fructus	Pax
Gabella	Præcedentia
Generatio	Primogenitus
Grauamen	Princeps
Homagium	Priuilegium
Immunitas	Prorex
Imperium	Recognitio
Ingratitudo	Refutatio
Incola	Regnum
Inuestitura	Reintegratio
Legitimatio	Releuium
Legitimus	Regalia
Illegitimus	Rex
Ligius	Reuocatio
Maioratus	Seruitium
Marchio	Seruitus
Masculi	Sollemnitas
Meliorationes	Solitum
Milites	Statutum
Nundinaë	Subditi
	Subuentio

Subuentio

Vassallus

Subfeudatarius

Vectigalia

Subinfeudatio

Venatio

Subsidium

Vita militia, siue Appan-

Syndicus

nagium

Territorium

Vniuersitas

Tractæ

A D I V T O R I V M

Titulus. 1.

Cap. 1.

PRO filia maritanda adiutorium Domino à Vassal-
 lis debetur per constitutionem Regni, Idem pro
 monachanda per capitulum eiusdem Regni disposi-
 tum est, & ex iuris dispositione idem dicendum esset,
 quoniam de matrimonio carnali ad spirituale validū
 est argumentum: Hæc autem subuentio tunc soluen-
 da est, cū monialis proficetur, & consecratur, nam si
 interim multa accidere possunt, ne res perficiatur, ma-
 gis interest vassallorum non soluere, quàm solutum
 repetere. Quid si tempore ingressus ad monasterium,
 adiutorium à vassallis petitum fuerit, mox terra ven-
 dita sit, & ita professionis tēpore amplius vassalli non
 erant? Placuit professionem ad tempus probationis
 non retrahere, & ideo vassallos absoluedos esse,
 Item quia onera restringenda sunt, Nec ex rationis
 indemnitate extendenda.

Pro

*Pro filia, &c. Ex decisione Consilij Neapolitani 42.
Vincentij de Franchis.*

Cap. 2.

Quotidie iudicamus emptori alicuius castri, vel terre feudalis, quamuis cum pacto de retrouendendo, adiutorium per Constitutionem deberi: Sed quid si ciuitas vendita fuerit, cum certarum introitus annua perceptione, atque aliorum reseruatione? Idem pluries resolutum est, quoniam licet certos introitus emisset, tamen iurisdictionis Dominuse rat omnesque prerogatiuas obtinuerat, quas Domini irrevocabiliter habere solent. Hoc ius subventionis ex dominij natura prouenit, ergo debetur, etiã si in specie venditum non fuisset. Idem igitur est, si ex feudo fructus minimè colligerentur. Quando adoharum onus remissum esset, solutionis releuij onus remissum non dicitur, quamobrem ius deuolutionis subsistit.

*Quotidie, &c. Ex decisione eiusdem 76.
Vincentij de Franchis.*

Cap. 3.

Eadem Constitutione expressè prouidetur, quòd feudatarius pro maritanda sorore, quam nuptui dare cogitur, adiutoriũ à vassallis exigere possit, Ideo auunculo decedente, superstiteque nepote, ac neptibus ex eadem sorore, cum nepos in antiquis illius feudis successerit, sororiq; maritum dederit, adiutorium à vassallis petitum deberi, resolutum est, Item quia cū de descendens primi acquirentis esset, & ita de cõ
prehensis

prehensis in inuestitura, ad auunculi successionem vocata erat, si frater masculus superuixisset, Itaque paragium deberi sepiissime conclusum est. Frater de suo proprio dotem dare non tenetur, sed de bonis parentis communis, aut illius, ex cuius successione soror excluditur: quam obrem quomodocunque frater teneatur, siue præcisè, siue causatiuè, adiutorium deberi ex ipsamet Constitutione disponitur.

Eadem, &c. ex decisione eiusdem 73.

Vincentij de Franchis.

Cap. 4.

Vassallus Domino subuenire debere, quãdo auus neptem marito collocat, dubitandum non est: Sed quid si pater viuit, cuius dotare proprium officiũ est? Quid si vassalli pro alia nepte contribuerint? Vbi onus dotandi inest, ibi & necessitas subueniendi, sed auus etiam filio viuo, omnibus neptibus, quæ in eiusdem potestate sunt, dotes dare cogitur, ergo pro omnibus subuentio præstanda est. Filiorum appellatione neptes continentur, Ideo Constitutio, quãuis onerosa, ad casum extendi non dicitur, sed casus sub Constitutione comprehendi. An pater sit diues, vel pauper, distinctio, nullatenus facienda est, quoniam ipsa Lex simpliciter loquitur, & indistinctè adiutorium dominis per vassallos præstandum esse statuit, & in casu etiam necessitas probata erat.

Vassallos, &c. Ex decisione eiusdem 215.

Vincentij de Franchis.

Cap.

Cap. 5.

Constitutio simpliciter de hominibus prælatorum, Comitum, vel Baronum loquitur, Nec se restringit ad eos, qui tenentur in feudum, sed adiutorium, siue subsidium, Domini ratione debitum est, ergo frustra quæritur an Dominus illud petens onera subeat, hoc enim in vno tantum casu à Constitutione consideratur, Nimirum quando utilis Dominus seruitum Regi præstat, tunc enim ab eius vassallis exigitur. Si donanti placuit vassallos, atque Casale in Burgenfaticum donare, Idemque Regi confirmare, neque donatario, neque vassallis nocere, aut prodesse potest, quin ab eisdem solita, & per Constitutionem debita consequi valeat. Si feudatario, qui utile tantum dominium habet, adiutorium debetur, cur non Domino, qui etiam directum per donationem, Regisque confirmationem obtinuit? Quid si præcedentes Domini, pro filiabus non exigerint? Præscriptum dici nullo modo potest, quoniam successoribus nullum præiudicium factum esse dicitur. Subsidium charitativum, quod Episcopo ratione Episcopalis dignitatis debitum est, remitti non potest, illud verò quod eidem tanquam vassallorum Domino debetur, cur remitti non potest?

Constitutio, &c. Ex decisione eiusdem 131.

Vincentij de Franchis.

1

Cap. 6.

Cap. 6.

PRO filia, vel sorore Domini maritanda, quæ alium de non habet, si consuetudo adsit, & Dominus adiutorium consequi consuevit, subditi ad subueniendum cogi possunt. Cùm pater debitor dotis existat, & ad dotandum cogi possit, tunc filia à subditis patris subuentionem petere non prohibetur. Quid si plures filias habeat? pro singulis subsidium petere potest.

*Pro filia, &c. Ex decisionibus Senatus Burdegalensis 129. & 130.
& 131. Nicolai Boerij, & decisione Consilij Neapolitani
306. Vincentij de Franchis.*

Cap. 7.

IDEM in filia spuria, prædictis concurrentibus, conclusum est.

*Idem, &c. Ex decisione Senatus Burdegalen. 127.
Nicolai Boerij.*

Cap. 8.

Dominus regulariter hoc subsidium pro filia maritanda imponere non potest, quando eiusdem bona sufficiunt, & tunc qui paupertatem, vel necessitatem allegat, probare debet.

*Dominus, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 65.
parte 2. Francisci Marci.*

Cap. 9.

NON debent subditi pro prima vice coram Domino vacua manu se representare, cum igitur Regnum visitat, in eius iucundo aduentu charitativum

um subsidium debetur, Prout Regi Carolo octauo Nostro Delphino in ciuitatem Gracionopolis ingredienti, deberi conclusum est. Et propterea collectam siue Talliam subditis imponi posse, vt eidem Regi donum fieret, resolutum. Cùm hos onus ordinarium, ac reale existat, etiam officiales teneri, placuit.

*Non debent, &c. Ex decisione eiusdem 1023. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap. 10.

Subsidium charitatum Prælato de iure debetur, ideo præscribi non potest.

*Subsidium, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 3.
de censibus, in Antiquis.*

Cap. 11.

Non est dubium, quin Papa, Cardinalis, Patriarcha, Archiepiscopus, siue Primas, & Episcopus charitatum subsidium imponere possunt, Cæterive rō inferiores Prælati nequaquam, nisi ex priuilegio habeant, vel ex consuetudine: Ita autem hoc ius Episcopali dignitati radicatum est, vt remitti non possit, neque per statutum capituli: ac totius Cleri Sede vacante diminui, aut præscribi, quoniam in superioris potestate est, & quæ facultatis sunt, præscribi non possunt.

*Non est dubium, &c. Ex decisione Senatus Burdegalen. 133.
Nicolai Boerij.*

Cap. 12.

Iusta causa petendi charitativum subsidium à clero est, quando vel ad Concilium generale, vel ad Papam pro negotijs Rempublicam tangentibus eundem est: Quamvis Episcopi subditos tallijs, alijsque exactionibus grauare non possunt, tamen hæc manifesta, ac rationabilis causa est. Charitas, vbi non proficit, tunc potestas exhibenda est, Ideo vbi contenditur an rationabilis causa sit, aut collecta excessiua, vel superior adeundus est, vel arbitri eligendi sunt.

*Iusta, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 471. parte 1.
Francisci Marci, & decisione Senatus Burdegalensis 136. Nicolai Boerij.*

Cap. 13.

Archiepiscopus initio promotionis post possessionem adeptam pro solutione bullarum annataræ, & alijs necessitatibus, aut debitis, quibus grauatus est. charitativum subsidium petere potest. Hodie dispositum est, vt pro subsidio plusquam nomine procurationis, vel visitationis non exigatur, si aliter petens arbitretur, appellari potest.

*Archiepiscopus, &c. Ex decisione Senatus Burdegalen.
134. Nicolai Boerij.*

Cap. 14.

Sed in Regno Neapolis ad medietatem collectæ generalis, & foculariorum taxatum est, quæ Regi singulis annis soluitur, & sic ad medium ducatum pro foculari.

Sed

*Sed in Regno, &c. ex decisione Senatus Burdegalen. 88.
Thome Grammatici.*

Cap. 15.

Exempti ad subsidium non tenentur, si consuetudine, vel prescriptione tanti temporis, cuius initij memoria non existat, tuti sunt, aut priuilegio nominatim exempti sint, tunc enim ad id compelli non possunt.

*Exempti, &c. ex decisione Senatus Burdegalen. 135.
Nicolai Boerij.*

Cap. 16.

Bvlla impositionis subsidij, quæ non soluentes priuat de feudatarijs possidentibus intelligi debet ergo libertis spoliatis non nocet, vt iuri communi confirmis fit. Non possidens igitur non incidit, si non soluit.

*Bulla, &c. Ex decisione Rote Romana 952. parte 3.
libro 3. in Nouissimis Tholomei.*

A D O H A.

Titulus. 2.

Cap. 1.

ADoha non debetur de ducatis ducentum, qui sunt per baiulatione alicuius terræ donati sunt, quoniam in cōcessione per Regem facta, nullum verbum de feudo dicitur, Nec aliter seruitium, reseruatum est, Ideo feudalis non censetur.

Adoba, &c. Ex decisione Regni Neapolis 55. Petri Garsia à Toledo.

Cap. 1,

Titulus. 3.

Cap. 1.

IS qui consentit iura sua perdit, & aliena corroborat, ergo si Dominus filium defuncti vassalli de feudo antiquo, vel paterno tãquam denuo inuestiuerit, idque, agnatis consentientibus, fecerit, filio mortuo, feudum, exclusis agnatis ad Dominum reuertitur. At si absque agnatorum consensu sic Dominus feudi naturam mutauerit, feudum nouum non fit, sed antiquum manet, atq; agnati mortuo filio reuocare possunt. Vbi agnati scientes concessionẽ ratam habent, inuestitura robur habet.

*Is qui, &c. ex decisione Camera Imperialis 83. parte 4.
Ioachimi Misyngerij.*

Cap. 2.

ET si agnati non sint hæredes vltimi morientis in inuestitura comprehensi, qui alios testamento hæredes fecerat, tamen quòd hæredes primi inuestiti sint, sufficit, vt in feudo antiquo succedãt, pro se, suisque hæredibus, & successiõibus recepto.

*Et si, &c. ex decisione Rotæ Romanæ 2. de feudis,
Ioannis Mohedani.*

Cap. 3.

AGnatus proximior, quando agnato alienãti cõsentit, feudum antiquum paternum in extraneum de consensu Domini non simpliciter, sed se obligando,

ligando, ac promittendo, quòd alienationi contraue-
nire, aut feudum reuocare non velit, tunc suis filijs
præiudicium facit, adeo vt alienatore mortuo, filius
feudum reuocare non possit, & ita in Camera iudica-
tum est.

*Agnatus, &c. ex decisione Rota Spirensis 155. parte I.
Gaspari Gugliemi.*

DIGESTORVM
NOVISSIMORVM

TOTIVS IVRIS
SCIENTIAE.

Tomus Quintus.

ULTIMARV MVLVNTAT.
MATERIAS CONTINENS.

TITV-

TITVLI
DIGESTORVM

NOVISSIMORVM

TOMI QVINTI.

VTIMARVM VOLVNTATV.

*Serie alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyrunc
eos inuenire possint.*

A ditio hæreditatis,	Ius accrescendi
Bonorum possessio	Ius deliberandi
Codicillus	Legatum
Clausula codicillaris	Legatarius
Collatio bonorum	Legitima
Conditio	Posthumus
Contradiçtor	Præteritio
Curator	Pupillus
Donatio causa mortis	Quærela
Exhæredatio	Quarta
Falcidia	Relictum
Fideicommissum	Subingressio
Fideicommissarius	Substitutio
Hæredes	Sustitutus
Hæreditas	Successio
Imputatio	Testamentum
Institutio	Testator
Indigenus	Transmissio

K

Tre-

Trebellianica

Ultima voluntas

Tutela

Vfusfructus

Tutor

Vfusfructuarius.

ADITIO HÆREDITATIS

Titulus. I.

Cap. 1.

QUæ monacho obueniunt ex quacunque causa ad monasterium pertinēt, ergo adit hæreditatem, etiam si matris obitum ignorauerit, qui omni caret voluntate, & nihil prorsus dispositionis habet. Hæc testandi facultas monasterio non obest, tamen si Papa ad bona sua industria, & labore quæsitam gratiam limitauerit.

*Quæ monacho, &c. Ex decisione Regni Lusitaniae 308.
Antoniij Game.*

Cap. 2.

ET si hæres fuerit in testamento institutus, monasterium adit.

*Et si, &c. Ex decisione Cappelle Tholosanae 226.
Ioannis Corserij.*

Cap. 3.

ADitio hæreditatis absque statuti sollempnitatibus, quia non afficit mulierem hæredem, etiam per creditorem impugnari potest, atque ad adendum cum propin quarum consensu, & alijs requisitis, compelli.

Aditio

*Aditio, &c. Ex decisione Rotæ Perusinae 45.
Ioseph Lodouici.*

Cap. 4.

Post aditam matris hæreditatem filius intestatus decessit, cuius dotes proximioribus illius, ex cõsuetudine obnoxia erant, Quæsitum est, an per filium facta, qui patris heres fuerat, bonorum confusionem, vel solutionem induxerit? & omnibus placuit confusionem, quia in consuetudinis casu ad filium reuocabiliter peruenerant, & iccirco matris proximiores agunt hypothecaria contra intestati filij successores: Neque semper solutionis vim habet, nisi solus creditor debitori succedat, & neque lucrum, neque damnum, sentiat. Si creditor alteri tantum ex debitoribus heres fuerit, confusionis vim habere dicitur, quia correus debitor non est liberatus.

*Post aditam, &c. Ex decisione Consilij Neapolitani 237.
Matthæi de Afflictis.*

Cap. 5.

Si mulier absque consensu, atque proximiorum iuramento contrahere non potest, neque hæreditatem adire permittitur: Quæ sententia placuit, & communiter est iudicata: Vicinorum saltem in illorum defectum requirere opus fuit: Sed aditionem inficiens, propinquiore promptos fuisse probare debet: Neque iuramentum istorum iustè impugnatur, qui dixerunt aditionem potius vtilem esse, quàm damnum afferre, nam comparatiuum inter aduersantia posi-

K 2 tam,

tam, à positiuo omnem vim abstulisse, conclusum est.

*Si mulier, &c. Ex decisione Rotæ Genuæ 74.
Flaminij Cartarij.*

Cap. 6.

Pupillus solus hæreditatem adire non potest, Ne creditoribus obligetur, ac legatarijs. Sed si pater recusat aduentitiam, filius pupillus cum tutorius auctoritate adhunc actum specialiter dati, adire potest.

*Pupillus, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 42.
parte 1. Francisci Marci.*

Cap. 7.

Sola voluntas sufficit ad inducendam hæreditatis aditionem, siue verbis, siue facto declarata, ergo per verba enunciativa instrumenti probatur, & licet se cum beneficio legis, & inuentarij hæredem dixerit, tamen conditio non tenet, quam ipse adimplere poterat, sibi igitur imputet, si sollemnia non obseruauit aliàs nūquam tempora currerent, ac legis dispositio, elusoria redderetur.

*Sola voluntas, &c. Ex decisione Rotæ Romane 342. parte 2.
in Nouissimis Rolusterij.*

Cap. 8.

Aditio probatur ex bonorum venditione hæreditatis filij, licet mater super eisdem de dote sua satisfieri debuissent.

*Aditio, &c. Ex decisione eiusdem 447. parte 1.
Jacobi Putei.*

Cap. 9.

Cap. 9.

Si heres, datis executoribus, hereditatem adire prohibitus sit, possessionem tantum apprehendere prohibitus censetur, ne illorum officium impediri possit, quod est optimum consilium pro exequenda testantium voluntate. Solo ergo verbo adire poterit.

Si heres, &c. Ex decisione Senatus Burdegalen. 41.

Nicolai Boerij.

Cap. 10.

Creditorum aditionem filij probare debet, quoniam abstinendi beneficium habet, & lex tabularum communiter recepta est, quò ad ius succedendi, non autem quò ad necessitatem adeundi: equidem hoc ius inquærendo, non autem in re quæ sita consistit propterea hæreditas non adita, non transmittitur: Mortuo igitur parente filius nomine tantum, non re ipsa hæres est.

Creditorum, &c. Ex decisione Camera Imperialis 128. parte 2.

Andree Gaill.

Cap. 11.

Præsumptioni iuris tantisper statatur, donec probetur contrarium, Militat autem contra filium in domo paterna permanentem, quia fructus domus in habitatione consistit, Aut si redditus ex hæreditate perceperit: At si probauerit domum iure proprio possidere, quia post patrem à directo Domino inuestitus est, siue iure pignoris licere, tanquam pro matris dote creditori, aditionis præsumptio tollitur, quam sola

la possessio non inducit, sed animus hæredem facit. Confessio possessionis non probat, nisi tanquam hæres asserat, aut à legatario conueniatur, & iudicium filius suscipiat.

Presumptione, &c. Ex eadem decisione.

Cap. 12.

Inuentarium caret aditionis narratiua, & ad delibendum fieri potuit, ergo actus æquiuocus, atque indifferens, aditionem non inducit. Quamobrem conclusum est, matrem potius pro tutela, & administratione confecisse, quàm quòd animum pro aditione declarare voluerit.

*Inuentarium, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 692. parte 3. libro 3.
in Nouissimis Paleoti, & decisione Parlamenti Delphinalis
29. parte 1. Francisci Marci.*

Cap. 13.

Protestatio secretè facta, aditionem præcedens, probat defectum verisimilis voluntatis, ergo aditio simulata, erronea, & nulla est, sicut quando error est in quota institutionis.

*Protestatio, &c. Ex decisione Rotæ Romanæ 68. parte 2.
Pauli Emilij Veralli.*

Cap. 14.

Aditio corrumpitur, quando non est vehemens hæredis verisimilis voluntas, dicitur autem talis esse cum donatis castris, post annos testator secretò protestatus fuerit, quòd per quamcunque dispositionem ad Heurici fauorem factam, à donatione recedere nõ intendebat:

Intendebat: licet igitur absq; inuentario hæditatem adiuerit, tamen vnanimiter conclusum fuit, errorem testatoris in parte bonorum, aditionem in toto vitiate, sicut si fuisset in quota, cum nulla differentiar ratio assignari possit, & Iustinianus, vbi de inuentario agit, Marcellum non correxit.

*Aditio, &c. Ex decisionibus Rotæ Romanæ 404. & 421.
parte 3. Iacobi Putei.*

Cap. 15.

AGens vt hæres, certus esse debuit, quomodo hæreditas sibi delata fuerit, hæc enim scientia est aditionis substantia; Cum ergo hæreditas Honorij ad Christophorum pertinere non poterat nisi Ludouicus hæres ab intestato esse maluerit, horum scientia, in illo probanda erat: Neque constat Ludouicum testati causam omittere voluisse, Ideo resolutum fuit hæreditatem Honorij Christophorum acceptasse non probari.

*Agens, &c. Ex decisione eiusdem 541. parte 1.
in Nouissimis Blanchetti.*

Cap. 16.

IVriadeundi extraneorū hæreditatem, triginta annorum spatio præscribitur, quam opinionem Camera Imperialis amplectitur: Iuri autem immiscendi, quod suis heredibus competit, nullo vnquam tempore præscribitur, quoniam suus, de iure ciuili necessarius hæres est, & de præscriptione quæri non potest. Abstinenti beneficium de iure prætorio est vtile fi-
lio

80 DIGESTORVM
lio, quod si præscribi posset, damnum afferret.

Juri, &c. Ex decisione Camera Imperialis 71. parte 2.

Joachimi Misyngerij.

Cap. 17.

Donatio omnium bonorum, iurium, & actionum, adeundi ius non complectitur, quoniam formatum non est, Sed formandum, & cedi non potest, sicut nec ipsa voluntas. Aditio probanda est, quia facti est: Neque per testes de auditu, neque per literas testimoniales Cassandræ probatur, nam in forma iudicij non existebant, & post didicita testificata, & si ritè, ac rectè testis recepta erat, singularis, cui non creditur, quamuis vel maxima fulgeat dignitate. Nec attestando de mandato facto in eius persona ad adeundum, deponit in facto proprio: ipsa etiam, vt testis citata fuit, & de hoc poterat facillimè recordari eiusque examen relinquì non debebat. Per mandatum ad adeundum aditio non fit, quoniam donec procuratorium executum fuerit, in suspenso est, de quo plenè constare debet. Confessio aditionis ante litis contestationem, & oportunè reuocata, non præiudicat, præsertim de alterius aditione, in qua enuntians dispositionem non habebat: Neque libellus Principi supplex datus erat, sed iudicialis, & regulariter, verba enuntiatiua in iudicio ante litis contestationem prolata, probationem non inducunt, quia enuntiantem pœnitere potest, licet post contestationem contrarium probari possit. Opulentæ hæreditatis

ditatis aditio præsumenda non est, nisi aliqua ipsius bona possedisse probetur.

Donatio, &c. Ex decisione Consilij Neapolitani 60.

Vincentij de Francis.

Cap. 18.

Incerta voluntas aditionem non parit, ergo si nolle ut hæres teneri protestatus fuerit, non potest dici hæreditatem adiuisse per alienationem ruris, etiam si ut dominus vendidisset, protestationem specialiter reuocare debebat, quæ semper voluntatis in verisimilitudinem parit, nam abstentio ab hæreditate reuocata non est, si quis actus fuerit celebratus, qui citrà ius, ac nomen hæredis expediri non poterat, nisi in specie renuntiatum fuerit. Venditio potius facta præsumitur in executionem pacti de propria auctoritate vendendo, & constituti precarij puris debitoris, etiam si ut à Domino facta esset, quàm inutilis hæreditatis aditio præsumatur.

Incerta, &c. Ex decisione eiusdem 80.

Vincentij de Francis.

Cap. 19.

Suspensa conditio aduentis animum non confirmat, ergo promittens, si ad eum alia bona hæreditaria peruenerint, acceptasse non dicitur: Verba

L simpliciter

simpliciter enuntiatiua non sunt, sed conditionalia suspendebant. Neque modicæ rei possessione, quam etiam donationis titulo retinere, poterat, aut paucorum fructuum exactione probatur, sicut ex contractu super re quantumuis minima, qui citrà ius, & nomen hæredis fieri non potuisset.

Suspensa, &c. Ex decisione Rote Romana. l. l. de testamentis, Casaris de Grassis.

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including words like 'hæreditatem', 'voluntas', 'testamentis', 'casaris', 'de', 'grassis']

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page]

Cap. 1. a.

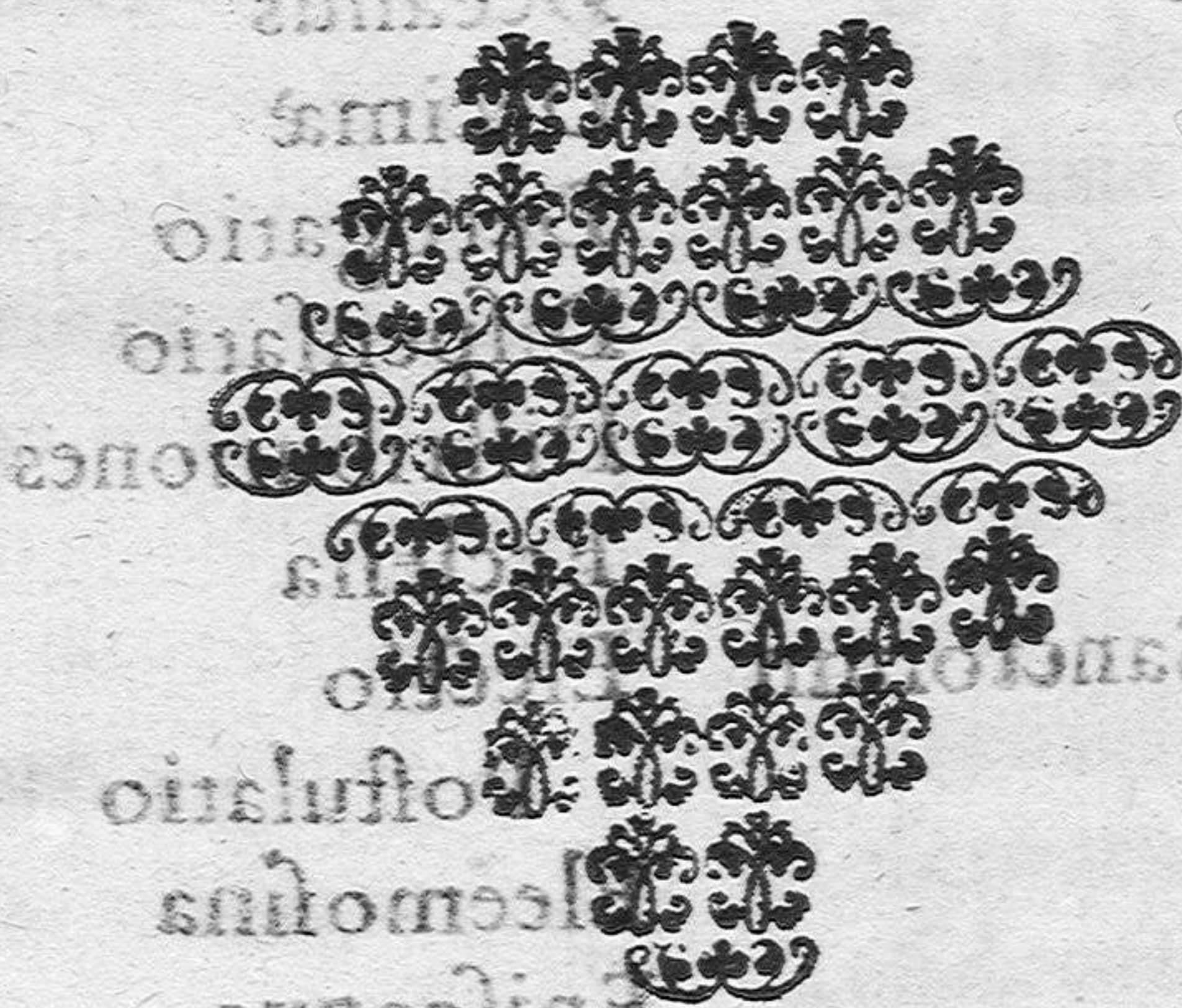
[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page]

DIGE-

DIGESTORVM
NOVISSIMORVM
TOTIVS IVRIS
SCIENTIAE

Tomus Sextus.

BENEFICIORVM ET SPIRITVA
LIVM, MATERIAS CONTINENS.

TITV-

L 2

Gracia

DIGESTORVM

NOVISSIMORVM

TOMI SEXTI.

BENEFICIORVM ATQVE SPIRITVALIVM.

*Series alphabetica dispositi, quò facilius in hac arte tyruncuti
eos inuenire possint.*

A BBAS	Collector
Abbatissa	Commenda
Archidiaconus	Compaternitas
Archiepiscopus	Confessarius
Archipresbyter	Confidentia
Auditor Camerae	Datarius
Auditor Rotae	Decanus
Baptismus	Decimae
Beneficium	Derogatio
Breue	Dispensatio
Bulla	Distributiones
Canonicus	Ecclesia
Canonizatio Sanctorum	Electio
Capitulum	Postulatio
Cardinalis	Eleemosina
Clericus	Episcopus
Coadiutoria	Economus
<u>Collatio</u>	<u>Exemptio</u>
	<u>Gratia</u>

Gratia	Pensionarius
Gubernator Urbis	Præbenda
Hospitale	Præceptoriz
Impetratio	Prælati
Impetrans	Possessio
Indultum	Præpositura
Irregularitas	Prior
Institutio	Pœnitentiarius
Interdictum ecclesiasticum	Prothonotarius
Intrusio	Prouisio
Iudæi	Prouisus
Iuspatronatus	Quarta Episcopalis
Patronus	Rector
Præsentatus	Regula
Legatus	Regula de verisimili
Mendicantes	Regula de idiomate
Missæ	Regula de literis non ex-
Monachi	peditis
Monasterium	Regula de octo mensibus
Moniales	Regula de iure nō tollēdo
Nuntias	Regularis
Optio	Religiosi
Ordinarius	Reseruatō
Ordo	Reseruatarius
Papa	Residentia
Parrochus	Resignatio
Peccatum	Resignans
Penfio	Resignatarius
	L 3 Sepultura

Sepultura
Surrogatio

Surrogatus.

A B B A S

Titulus. 1.

Cap. 1.

Abbas subest Episcopo, per quem negligentia suppletur, & propter crimen, etiam inuito conventu deponitur. Omnis in monachos iurisdicatio ad Episcopum pertinet, nisi sint exempti, tunc enim nihil, nisi Abbaterequisito Episcopus in monasterio exercere potest, Monere autem, vt corrigat, non impeditur.

*Abbas. &c. Ex decisione Regni Neapolis 314.
Francisci Vini.*

Cap. 2.

Sicaput religionis faciat, magnus Abbas appellatur, sigillumque authenticum habet, atque Romana Ecclesia immediate subijcitur, & ab ipsa, siue Legato de latere confirmationem obtinet: Inferiores autem authenticum, nisi de consuetudine appareat, nullo modo habent, praterquam si ad eorum officium pertineat.

*Si caput, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1078.
parte I. Francisci Marci.*

Cap. 3.

Simitræ, ac baculi vsum habeat, Episcoporum loco adhibetur, in causa actualis degradationis, vbi istorum

istorum certus numerus requiritur, quoniam & culmine dignitatis gaudet, & supremam potestatem habet sicut Episcopi.

*Si mitra, &c. Ex decisione Regni Neapolitani 314.
Francisci VIII.*

Cap. 4.

ET Sollemni benedictione populo, in ecclesijs, quæ ad eos pertinent, benedicunt, dum sollemnia celebrant, non autem alibi, nisi ex privilegio caueatur.

*Et sollemni, &c. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1079.
parte 1. Francisci Marci.*

Cap. 5.

AN autem minores ordines conferant, seu tonsuram per manus appositionem dent: Placuit, si presbyter, & benedictus fuerit, & proprio monacho conferat, non alieno.

*An autem. &c. Ex decisione eiusdem 1080. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap. 6.

SI iurisdictionem in ecclesijs sibi pleno iure commissis habeant Episcopalem, & auctoritatem, & decretum, in alienatione rerum Ecclesiæ interpone-re non prohibentur.

*Si iurisdiclio, &c. Ex decisione eiusdem 1081. parte 1.
Francisci Marci.*

Cap. 7.

Cap. 7.

Etiam ante benedictionem Abbas appellatur, atque baculo pastoralis, anulo, & mitra, alijsq; pontificalibus ornamentis vti poterit, quæ potius ad ecclesiarum suarum decorem conceduntur, quàm vt aliquid ordinis conferatur, aut characteris imprimatur, Hæc benedictio potius ad sollemnitatem, atque ordinem refertur, quàm ab substantialia. In Episcopis, ante consecrationis munus, aliter dicendum est.

Etiam, &c. Ex decisione eiusdem 1084. parte 1.

Francisci Marci.

Cap. 8.

Non potest quis eodem tempore habitum suscipere, professionem emittere, & in Abbatem eligi, quoniam eum qui discipulus esse non nouit, magistrum eligi non conuenit.

Non potest, &c. Ex decisione Rote Romane 161. parte 1.

Iacobi Putei.

Cap. 9.

Sine consensu sui couentus agere potest, etiam si bona diuisa non sint, neque distincta.

Sine consensu, &c. Ex decisione Cappelle Tholosane 79.

Ioannis Corserij.

Cap. 10.

Qvando Abbas administrationes committit, quòd nuda voluntate ad claustrum reuocare possit

possit, etiam sine causa, exprimit: Quare si absit malitia, priorem manualē, remouere potuisse, visum est.

*Quando, &c. ex decisione Rota Romana 778. parte 1.
in Nouissimis Seraphini.*

Cap. 11

Nequē erectio, neque ordinatio mero iure valet, quæ ab Abbate in generali concilio de Sacristia, siue custodia à suo monasterio dependente, facta est, Priore reuocato: Quæcunque enim iustissima causa fuerit, sine prioratus præiudicio fieri debebat, & quia erat illius separatio, prioris vocatione opus erat. Si prioratus alteri dignitati vnitus fuisset, necessaria non fuisset.

*Neque erectio. Ex decisione eiusdem. 1. de his quæ fiunt à praelatis
sine consensu Cap. in Nouis.*

Cap. 12.

Capitulum maius ante collegiatæ creationem præminentias habere consuevit, siue iura cathedralis, atque collegiatæ: Abbas verò postea creatus, & capituli caput est, & specialiter collegiatæ, quia & episcopus cleri caput est, & sui capituli speciale caput: Si iura archipresbiteri tui competebant, illo suppresso ad Abbatē transmissa sunt, & iura immutata: Si specialiter capitulo, priuatiuè autem archipresbitero iura remanent: At si capitulo duntaxat, vbi & archipresbiter continetur, conuenientius committet capitulo cum eo capite exercere, & illa iura ruerent, quia status etiam isto casu immutatus est.

Capi.

Capitulum, &c. Ex decisione Eiusdem 235. parte 2.

Ioacobi Putei.

ABBATISSA.

Titulus. 25

Cap. 1.

IN Abbatissam, nisi virgo eligi non potest, cum corrupta promouenda est, dispensatione opus est.

In Abbatissam, &c. Ex decisione Cappelle Tholosane 296.

Joannis Corserij.

Cap. 2.

SI permiserit se corrumpi, ipso iure priuata est.

Si permiserint, &c. Ex decisione Regni Neapolitani 314.

Francisci Vini.

Cap. 3.

Sola Abbatissa procuratorem constituere potest, quia & ipsa administrationem habet, nec sumus in arduis, cum de ad lites tantum mandato actum sit.

Sola, &c. Ex decisione Rota Romanae 285. parte 2.

Iacobi Putei.

Cap. 4.

Temporalium Abbatissa administrationem habet, & iurisdictionis aliquantulum, nam & suspendere moniales ab officio potest, & sibi subiectos clericos, ex causa, ne in eius ecclesia celebrent, prohibere, & à beneficio suspendere, atque praeendas subtrahere. In administratione æquiparatur Abbati, quo

niam

niam vt caput monasterij, dignitatem habere dicitur
Neque moniales benedicere, neque confessiones au-
dire, aut verbum Dei prædicare potest, neq; incensum
circa altare deferre valet, aut vasa sacra, sacrasque pal-
las tangere.

Temporalium, &c. Ex decisione Regni Neapolitani 314.

Francisci Viui.

AUDITOR CAMERÆ.

Titulus. 3.

Cap. 1.

Circa obligationes in forma Camera, Auditor
etiam procuratore personaliter non citato, per
citationis affixionem tantum procedere potest. Cita-
tiones istæ, vna die pro altera fiunt, per totam autem
audientiam nequaquam, quasi talis per affixionem ci-
tatio ab ortu, vsque ad occasum permanere debere cõ-
seatur.

Circa, &c. Ex decisione Rota Romana 178. parte 1.

Iacobi Putei.

Cap. 2.

A.C. qui ordinarius literarum apostolicarum
executor existit, potuit vigore Eugenianæ, quæ
Curiales tuetur, Martino monitorium facere, vt à mo-
lestijs desisteret, quas super Vicaria Curialis infere-
bat, atque in contumaciam excommunicare. Habet
hoc etiam in facultatibus, & quæ amplissima, & in
dies vsu receptæ sunt.

A.C.

*A. C. &c. Ex decisione eiusdem 102. parte 3. libro 3.
in Nouissimis Fabij.*

Cap. 3.

Nisi prius extenso obligationis cameralis instrumento A. C. ad censuras procedere non valet, licet pars ad videndum extendi, coram eo citata fuerit:

*Nisi prius, &c. Ex decisione eiusdem 890. parte 3. libro 2.
in Nouissimis Tholomei.*

Cap. 4.

Quia decimæ debentur ecclesie suæ, ergo Martinus ab A. C. remissoriam obtinere non potuit, quia & si inter non subditos in Curia præsentis iurisdictionem exerceat, attamen neque personarum, neque sibi debitorum, sed suæ ecclesie ratione agitur, quæ sub ista iurisdictione non existit.

*Quia decima, &c. Ex decisione eiusdem 870. parte 3. libro 3.
in Nouissimis Tholomei.*

F I N I S.

Cap. 2. **A** qui ordinarius iurisdictionis ab officio
excusator existit, potest vigore Eugenianæ, que
Curiales iuratur, Martinus monitorium facere, ut in
testis de iusticia, parat sub Vicaria Curialis iure-
dit, sed in contentum iurisdictionis, habet
hoc etiam in facultatibus, & per ampliatum, & in
dies illa recepta iur.

A. C.

IVLII SANNAZARII
DELLA RIPA

Patritij Papiensis, I. V. Doct. ac publ. Iuris
Pontificij Vespertini Ordinarij in pa-
triæ Gymnasio professoris,

*SPONSALIORVM, AC MATRIMONII
Dissolutionum Distinctiones Duæ, ex eiusdem Inter-
pretationibus, in Rubr. Decretalium de spon-
salibus, & Matrimonij excerptæ;*

BARTHOLAMAEO BRUGNOLIO
SUMMO SENATVS MEDIOL. PRAESIDI,
Ac Potentiss. Hisp. Regis à Secretis Consiliario Optimo.

TICINI, M. D. IC.

Ex Typographia Hæredum Hieronymi Bartoli.

IVLLI SANNAZARI

DELLA RIPA

Partij Papiensis, V. Doct. ac publ. Iuris
Pontificij Vespertini Ordinarij in pa-
tris Gymnasio professoris,

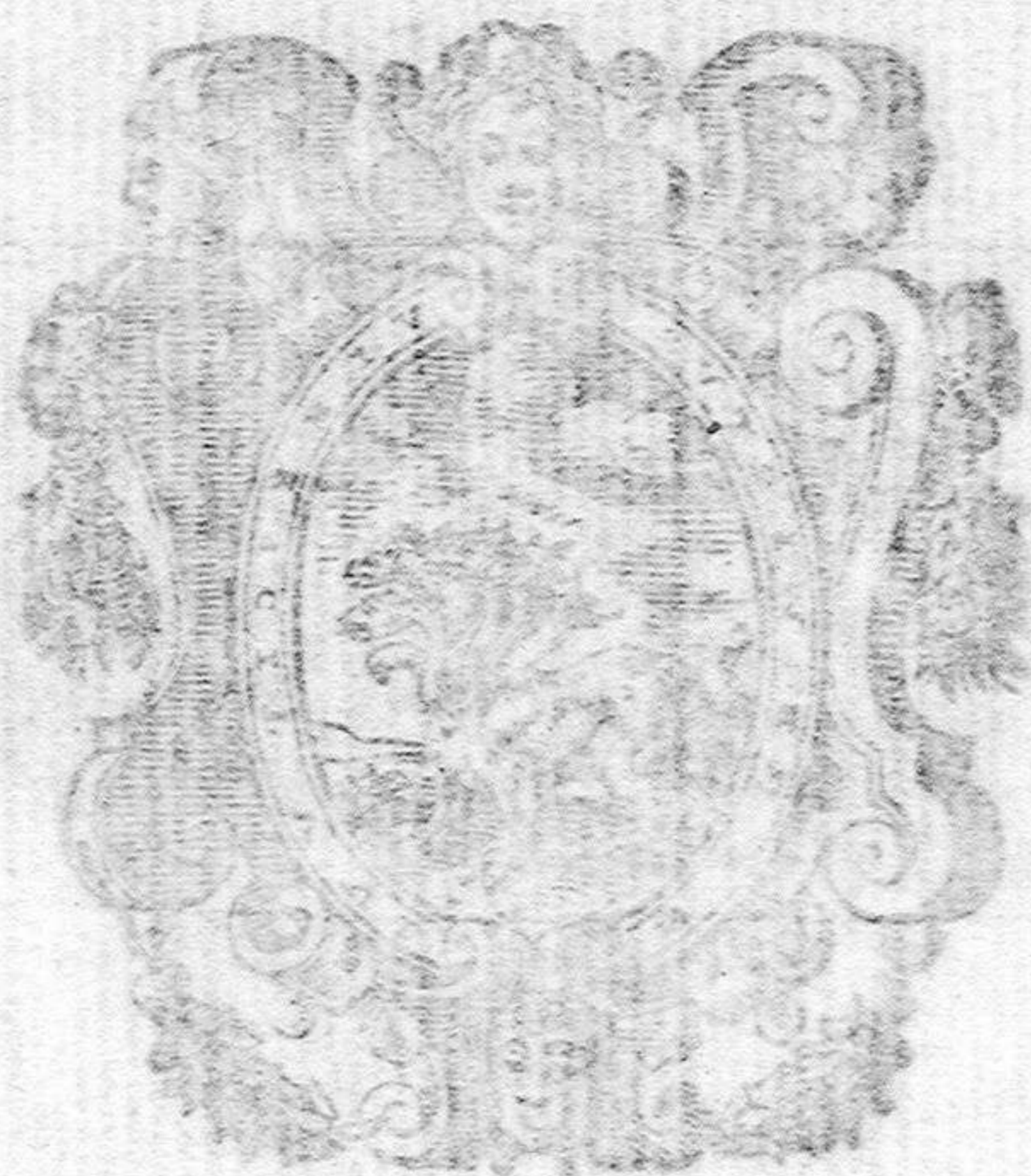
SPONSALIORUM, AC MATRIMONII

Diffinitionum Distinctiones Duae, ex eiusdem Inter-
pretationibus, in Redit. Decretalium de spons-
sibus, & Matrimonij excerptis

BARTHOLOMAEO BRVGNOLIO

SUMMO SENATVS MEDICORVM PRASIDI,

Ac Potentis Hisp. Regis a Secretis Consiliario Optimo.

TICINA M.D.C.

Ex Typographia Hieronymi Baroli.

D. O. M.

HASCE SPONSALIORVM, AC MATRIMONII
DISSOLUTIONVM TABELLAS, QVAS, VTI PRIMOS PARTVS,
IN LVCEM EMITTIT, DVM INTERIM PARANTVR IPSAE
INTERPRETATIONES, QVO ALIQUOD LABORVM
SVORVM SIGNVM OSTENDAT,
ILLVSTRISSIMO, TERQVE EXCELISO VIRO
BARTHOLOMAEO BRVGNOLIO EXCELLENTISSIMI SENATVS
MEDIOLANENSIS PRAESIDI INTEGERRIMO, ATQ; OPTIMO,
VT OMNES SVAS VIGILIAS PERPETVO EIVSDEM SENATVS
PRAESIDIO TVTAS ESSE VELLE DECLARET,
IVLIVS SANNAZARIVS RIPENSIS, I. V. DOCT. PATRITIVS
TICINENSIS, EIVSDEMQUE SENATVS BENEFICIO IAM
S.VPRA. DECENNIVM PATRIAE GYMNASII INTERPRES,
DIGAVIT.

Philippi Albertinij Pisciensis I. C.
IN IVLII SANNAZARII
ACADEMICI AFFIDATI,

Sponsaliorum, & Matrimonij dissolutiones.

PTATOS homini thalamos, pactosque Hymeneos,
Vinclaque, queis Iuno libera colla iugat,
Ordine dum miro doctus dissolvit Iulius,

Spes Sannazaridum certa, propago virens;

Sancta Themis stupet, agnoscens oracula dictis,

Quae solet ipsa suo pandere ab ore sacra.

Ac, Si non caecis opus est ambagibus, inquit;

Num posthac nostrum limen adibit Hymen?

Neo mirus eiusdem metuit pro talibus ausis

At nemo syne; atque acri tangitur invidia.

Et, Vereor, ne quid sordescant munera nostra,

Rarius atque aris thura credientur, ait.

O igitur meritò exornandum laudis honore,

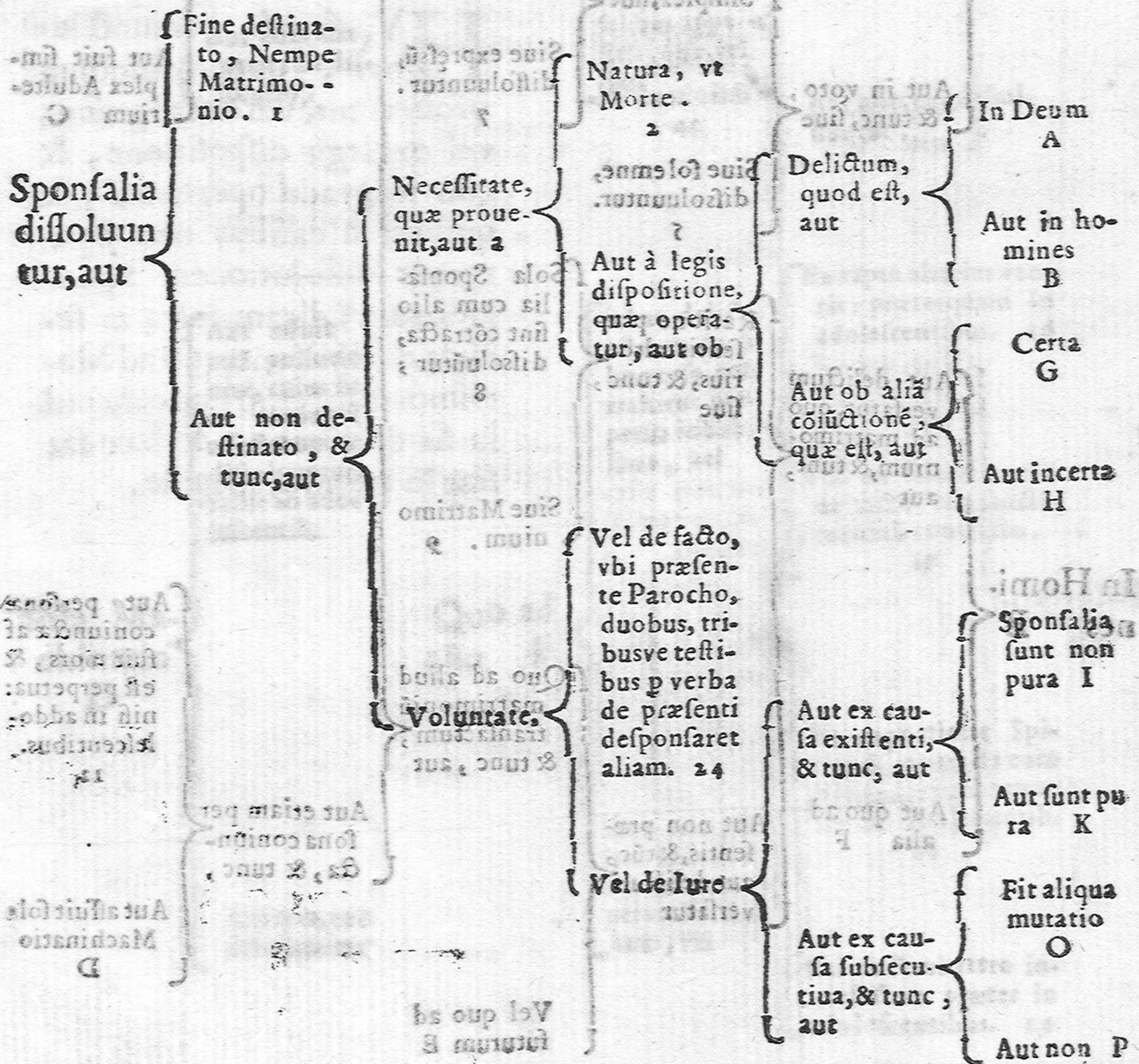
Numina cum metuant, inuideantque simul!

Macte animi, & dia pariter virtutis, Iule:

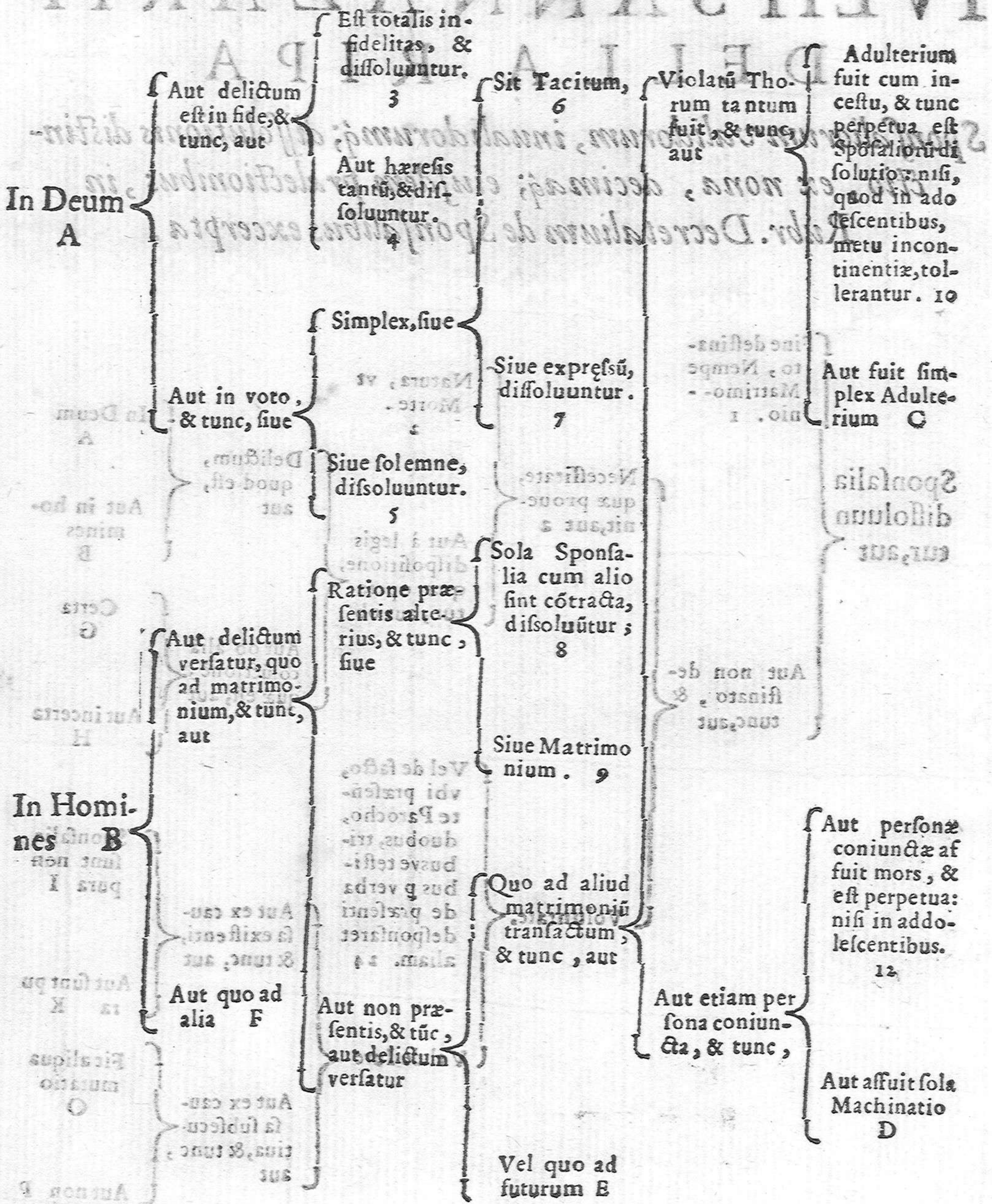
Claros sic referes mox, imitator, avos.

IVLII SANNAZARII DELLARIPA

Sponsaliorum validorum, invalidorumq; dissolutionis distinctio, ex nona, decimaq; eiusdem pralectionibus, in Rubr. Decretalium de Sponsalibus excerpta.

In

Sim-

Sponsaliorum Dissolutionis Distinctio

Simplex
Adulteriū
C

Aut Sponsalia cōtrahuntur cum polluta, & dissoluntur. 11

Quo ad Futurum E

Aut delictū est commissum in personam, cū qua contrahitur, & tunc,

Aut persona contraxit, dum esset in raptantis potestate, & dissoluntur. 14

Aut non, & tunc non dissoluntur.

Contra substantiam Matrimonij, & Sponsalia dissoluntur. 15

Aut quo ad conditiones, in ipsis Sponsalibus appositis, quæ, vel sunt

Aut non, nec dissoluntur.

Aut cum alia, nec cadit dissolutio.

Aut affuit etiā pollutio eius, cuius fuit coniugium affectatum, & dissoluntur: fallit in adolescentibus.

Aut delictū est carnale, & hoc casu contrahitur perpetua inhabilitas, vel

Ex raptu alterius uxoris: præterquam in adolescentibus. 16

Vel ex matrimonio de facto confectionali contracto. 17

Sola Machinatio
D

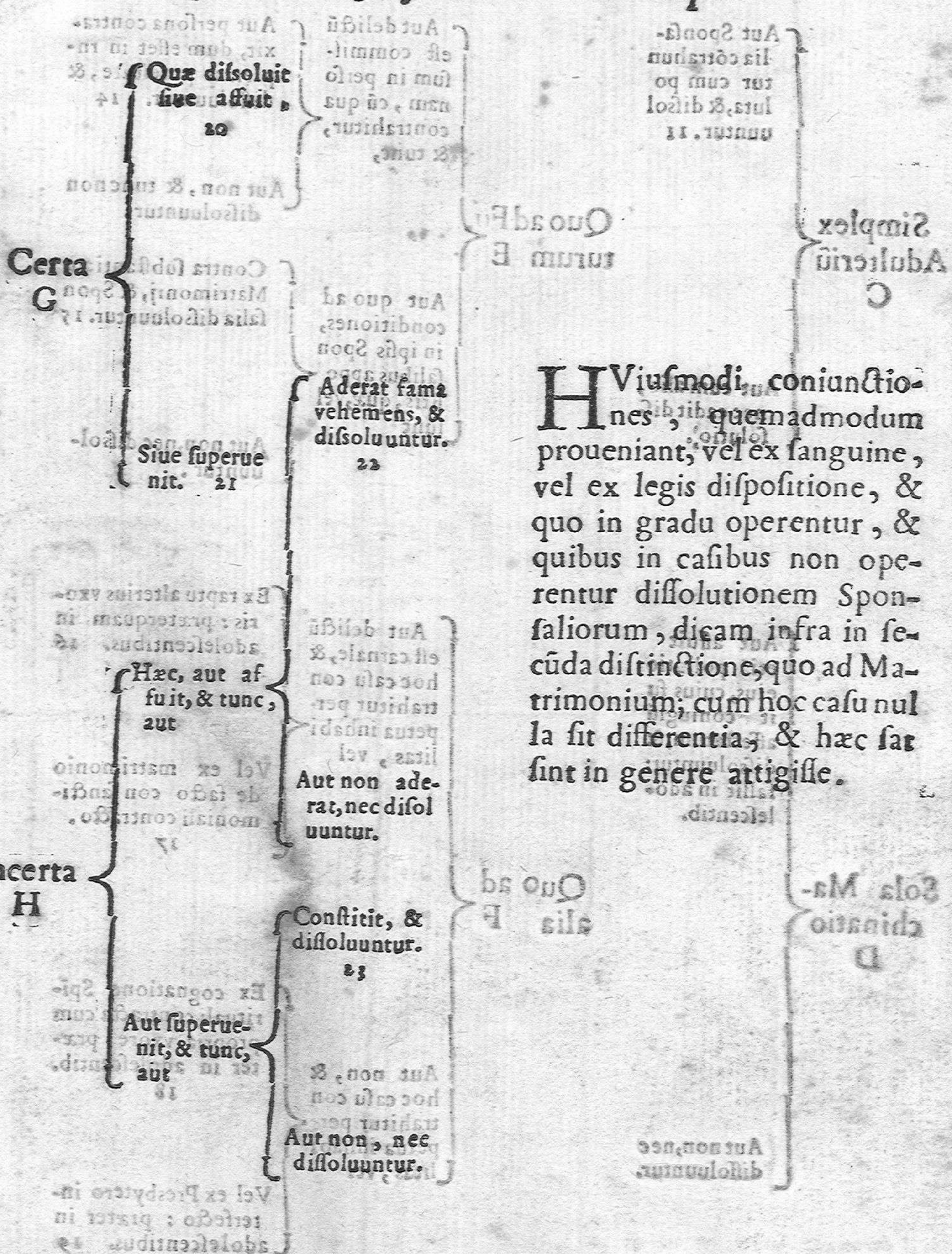
Quo ad alia F

Aut non, & hoc casu contrahitur perpetua inhabilitas, vel

Ex cognatione spirituali contracta cum propria uxore: præter in adolescentibus. 18

Vel ex Presbytero interfecto: præter in adolescentibus. 19

Aut non, nec dissoluntur.

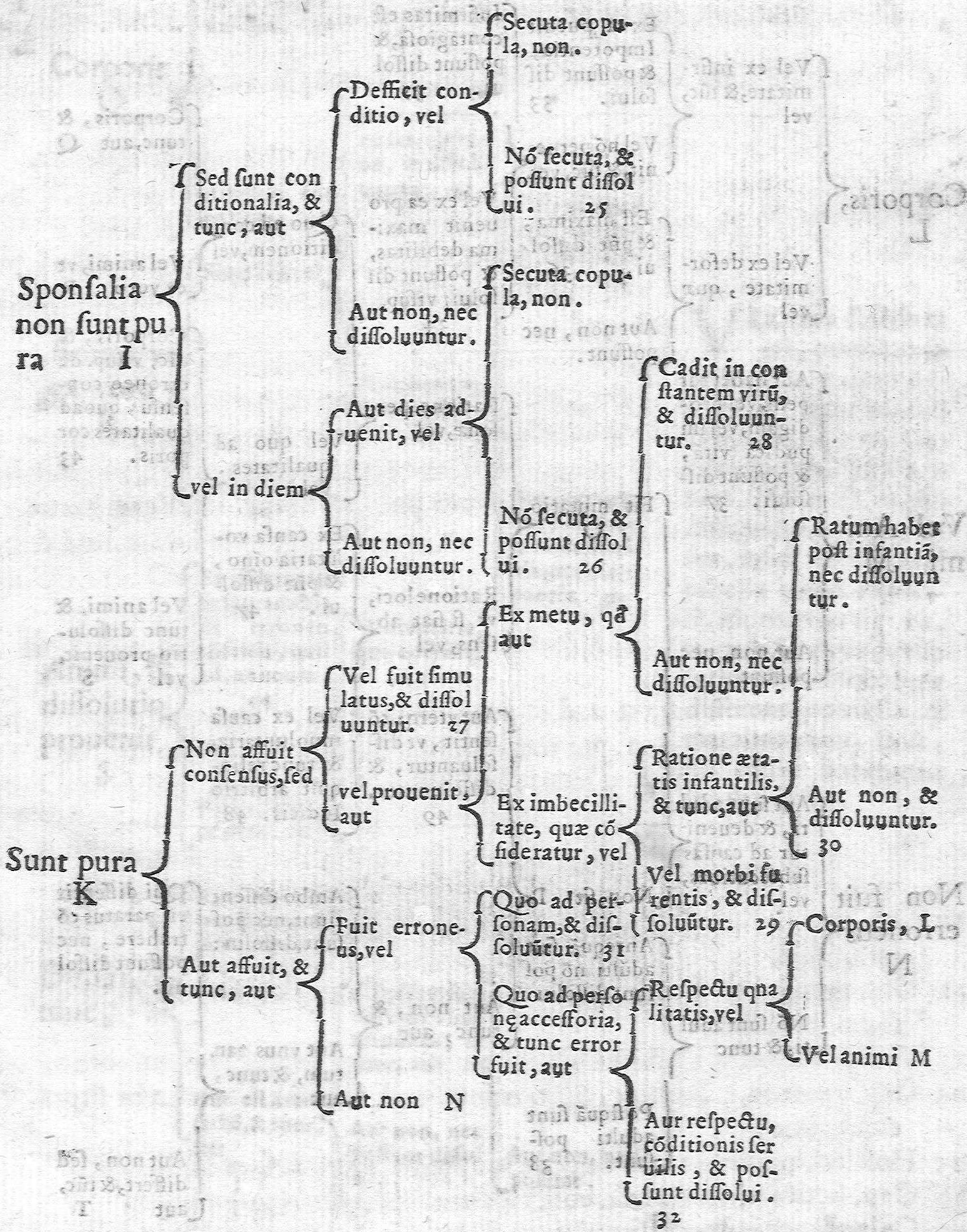

H Viusmodi coniuñtio-
 nes, quemadmodum
 proueniant, vel ex sanguine,
 vel ex legis dispositione, &
 quo in gradu operentur, &
 quibus in casibus non ope-
 rentur dissolutionem Spon-
 saliorum, dicam infra in se-
 cūda distinctione, quo ad Ma-
 trimonium; cum hoc casu nul-
 la sit differentia, & hæc sat
 sint in genere attigisse.

Secuta

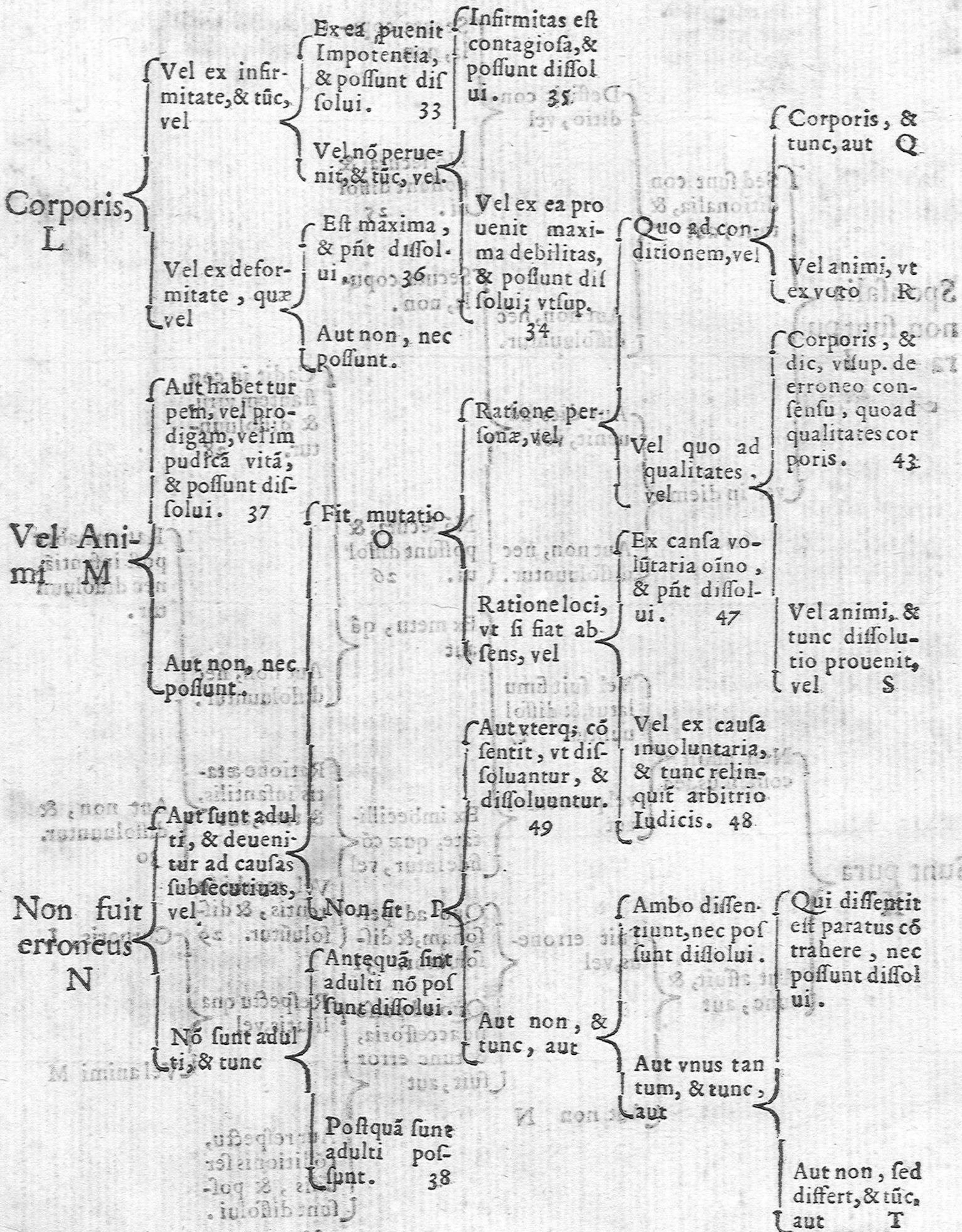
Certa

Sponsaliorum dissolutionis distinctio.

B Cor-

Corporis

Corporis

Q

Efficitur ser-
uus, & possunt
dissolui. 39

Aut non, nec
possunt.

Firmato sa-
crorum ordi-
nū susceptio-
ne, & dissol-
uuntur. 41

Simplici, vel

Vult solemniz-
zare votum,
& dissoluun-
tur. 42

Animi, vt
ex voto

R

Non firmato,
& tunc, aut

Vel solemniz-
atur. 40

Aut non vult,
nec dissoluun-
tur secundum
aliquos: alij
contra. 42

Animi, &
dissolutio
prouenit

S

Ex iisdem cau-
sis supradictis
de erroneo
cōsensu, quo
ad animum. 44

Voluntaria,
quo ad utrūq.
45

Vel ex forni-
catione, siue

Vel violenta,
quo ad spon-
sam. 46

Sequitur Iu-
dicialis disso-
lutionis sen-
tentia, & pos-
sunt dissolui.

Differt, &
tunc,

T

Aut non est
transactum tē-
pus legale,
nec possunt
dissolui.

A Iudice fuit
statutus alius
terminus, &
tunc, aut

59

Aut est tran-
sactū, & tunc,
aut

Aut non, nec
possunt dissol-
ui.

Aut non, nec
possunt.

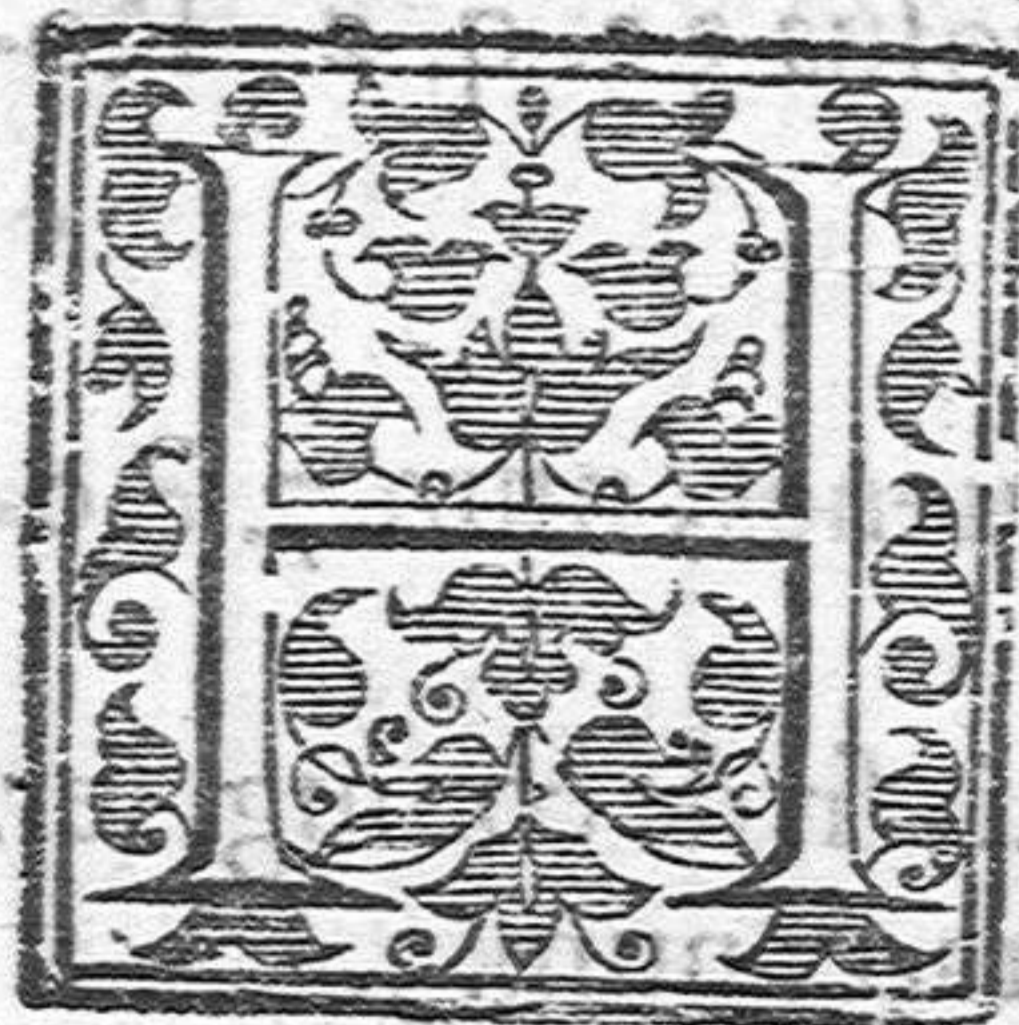
Vlterius sciēdum est, omnibus in casibus, in quibus dissoluitur matrimoniū ratum, siue quoad Thorum, siue quoad vinculum, iisdem ex causis dissolui spōsalia, qui casus, infra in sequenti tabella erunt expressi, hic enim tetigi ea, in quibus, quo ad dissolutionem, aliquantulum differunt sponsalia, & matrimonium, licet, hic etiam habeantur similes casus.

Iuris loca, ex quibus iam dicta distinctio probatur.

- 1 **C** Ap. ex litteris, huius initij secundo, infr. eod. Coaru. epit. huius libri par. 1. cap. 4. §. 1. & 2.
- 2 L. 3. C. eod. l. si à sponso C. de donat. inter vir. & vxor. Rom. in Rubr. ff. solut. matrim. num. 22.
- 3 Cap. caue, & seq. 28. q. j. cap. quanto infra de diuort.
- 4 Glos. in cap. j. 35. q. 5. l. fin. C. eod.
- 5 6. 7. Cap. rursus, c. consuluit infra qui cler. vel vou. Innocent in cap. iuuenes, num. 7. infr. eod.
- 8 Cap. sicut ex litteris, c. si inter infr. eod. c. 1. infr. de spons. duor.
- 9 Innoc. in d. c. iuuenes num. 7. infra eod. Rom. in d. Rubr. nu. 11. & 18.
- 10 Cap. si quis viduam, c. qui dormierit, c. concubuiſti 32. q. 7. c. in adolescentia 33. q. 2.
- 11 Cap. fin. infr. de eo, qui cogno. quam pol. per adult. Hostiens. hic in summa, nu. 26. versic. 5.
- 12 13. Cap. interfectores 33. q. 2.
- 14 Concil. Trid. sess. 24. c. 6. sub Rubr. de reform. matrim.
- 15 Cap. fin. infr. de condit. apposi. super despons. c. solet 32. q. 2. Rom. in d. Rubr. num. 14.
- 16 Cap. statutum est 27. q. 2. d. c. in adolescentia.
- 17 Vigesima septima q. 1. per totum.
- 18 Cap. de eo 30. q. 1. d. c. in adolescentia.
- 19 Cap. 2. infr. de poenit. d. c. in adolescentia.
- 20 Trigesima quinta q. 5. per totum, c. non debet infr. de consang. & affinit. cum pluribus alijs, de quibus infra in matrim. dissolut. distinct.
- 21 Cap. 2. cap. fraternitati, ca. ex litteris infr. de eo, qui cogno. consang. vxor. suæ.
- 22 Cap. cum in tua infr. eod. c. 2. infr. de consang. & affinit. c. super eo, supra de testib.
- 23 Vt supra num. 3. Hostiens. hic in summa num. 10. versic. item tertio.
- 24 Cap. veniens, c. Is qui, c. Si inter infr. eod. Concil. Triden. vbi supra, cap. primo.
- 25 Hostien. in summa infr. de condit. apposit. super desponsat.
- 26 Cap. sicut ex litteris infr. eod. Hostien. hic in summa num. 10.
- 27 Cap. tua nos infr. eod. l. simulatum ff. de rit. nupt. Rom. in d. Rubr. nu. 14.

- 28 Cap. veniens ad nos infr. eod. Roma. vbi supra num. 6.
- 29 Cap. dilectus infr. eod. l. sicut ff. eod. ca. neque furiosus 32. q. 2. Roman. vbi supra num. 7.
- 30 Cap. Gemma infr. eod. l. in sponsalibus ff. eod.
- 31 Vigesima nona q. 1. per totum, Innocen. in d. c. Iuuenes, num. 7. Roman. vbi supra, num. 14.
- 32 Vigesima nona q. 2. per totum, c. proposuit, c. fin. infr. de coniug. ser. l. Julia. ff. de ritu nupt. Innoc. ac Roman. vbi supra, & num. 3.
- 33 L. fin. C. eod. Innoc. vbi supra.
- 34 Cap. quemadmodum supra de iur. iur. d. l. fin.
- 35 Dict. cap. quemadmodum, c. fin. infr. de coniug. leprof.
- 36 Dict. cap. quemadmodum.
- 37 Dict. l. fin. C. eod. l. consensu C. de repud. Archiepisc. Florent. par. 3. tit. 1. cap. 18. §. 1.
- 38 Cap. de illis, c. à nobis infr. de despons. impub. Coaru. vbi supra par. 1. cap. 5. §. 2.
- 39 Vigesima nona q. 2. per totum.
40. 41. 42. Cap. commissum infr. eod. c. ex publico supr. de conuers. coniug. c. 1. de voto libr. 6. c. ex parte supr. de conuers. coniug. §. ecce, 27. q. 2. Archiepisc. Florent. part. 3. tit. 1. c. 4. §. 1. Butrius hic.
- 43 Vide supra num. 33. 34. 35. & 36.
- 44 Vt supra num. 37.
- 45 Cap. quemadmodum supr. de iur. iur.
- 46 Cap. raptor 27. q. 2.
- 47 Cap. de illis infr. eod.
- 48 §. sed etiam captiuitatis in auth. de nupt. l. sæpè ff. eod. Hostien. hic in summa, §. qualiter dissoluantur, primo casu.
- 49 Cap. 2. infr. eod.
- 50 Hostien. in summa hic, §. qualiter dissoluantur, propè principium, iuncto cap. sicut ex litteris infr. eod. vt, & fusius ipse explicauit.

Petrus Bartolus Lectori.

A S C E duas distinctiones, quasi per arborem, representare, nec incondite Author volebat; incipiens siquidem ab imis radicibus, atque inde, per tuo quoddam nexu, progrediens ad stipitem, ramos, frondes, summaque cacbumina: verum enimvero, cum in sat maximam amplitudinem creuissent, impossibile quodammodo erat, ut exiguo unius folij spatio clauderentur; quare in huiusmodi Tabellas redactas, si non integras, uno oculorum ictu aspicias, saltem, tanquam concisas in ligna, et erectas in struem intueberis: nec non magis aperte enucleatas eas habebis; quod fieri, primo in casu, haud facile poterat, hacque de re dillata earum editio per multos menses fuit, dum enim eas interpretabatur, prelo edenda in arboris formam mihi fuerunt allata. Quod testatum velim, ne longo studio elaboratas arbitraris; breui tamen fiat, ut, si aliqua sint fusius explicanda, ex ipsis interpretationibus, habeantur. Interim vale.

IVLII SANNAZARII
DELLA RIPA,

Matrimonij soluendi distinctio, ex tribus po-
sterioribus eiusdem prælectionibus
in Rubricam Decretalium de
Sponsalibus, excerpta;

LAVRENTIO POLAE REG. AC DVC.
Status Mediolanensis Senatori Amplissimo.

TICINI, M. D. IC.

Ex Typographia Hæredum Hieronymi Bartoli.

IVLLI SANNAZARII
DE LLA RIPA.

Matrimonij solvendi distinctio, excerptis po-
terioribus eiusdem praelectionibus
in Rubricam Decretalium de
Sponsalibus excerpta;

LAVRENTIO POLAE REG. MAG. PUC.
Statu Michaelanensi Senatori amplissimo.

TICINI M.D.C.

Ex Typographia Haeredum Hieronymi Barcolii.

PERILLVSTRI,
 AMPLISSIMO Q;
 SENATORI
 MEDIOLANENSIS
 Ditionis
 LAURENTIO POLAE.

Julius SannaZarius Ripensis, I. V. D. S.

EGREVERAM, vir amplissime, pu-
 blicas meas interpretationes In
 ius pontificium primi huius anni
 in lucem emittere, illasque hisce
 amplissimis patribus collegistuis per partes
 dicare, verū, cum ob multas, ac varias meas
 distractiones nondum supremam manum il-
 lis apponere potuerim, vt tamen aliquod si-
 gnum ingenioli mei ter excelfo huic ordini
 demonstrarem, hanc matrimonij soluendi
 distinctionem, simul cum sponsaliorum dis-
 solutionis distinctione, quasi necessariam ad

C illius

illius maiorem claritatem, edendam propo-
 sui, sed adeo leuis res mihi visa est, vt ho-
 rum grauissimorum patrum conspectu in-
 dignam prorsus agnouerim. Quamobrem
 te vnum praelegi, quem, cum sciam optimè
 in studiosos animatum, rogatum velim, vt
 tuo patrocinio tutam, cæteris quoque acce-
 ptam efficias: qua in re profint mihi saltem
 paterni aui Iohannis Francisci Sannazarij
 vulgo Ripa nuncupati manes, viri de re lit-
 teraria optime meriti, huiusq; ordinis non
 immeriti senatoris, cuius, vt vestigia prose-
 querer, publicum profitendi munus iam su-
 pra decennium Ticinensi hoc in gymnasio
 suscepi; profit maiorum meorum origo, ex
 Hispania proueniens, & tandem profit sum-
 ma tui comitas. Vale Ticini. Cal. Octobris
 M. D. IC.

IVLII SANNAZARII DE RIPA

Matrimonij solvendi Distinctio.

**Matrimo-
nium dissol-
uitur, vel
prout est**

Legitimum tã-
tum, quod dis-
solvitur, omi-
nis casibus, in
quibus, & ra-
tum,

Vel secundum
leges Gentiũ.
& tunc, vel

Prout apud va-
rias Gentes di-
verse sũt leges,
quod sciri ha-
ud omnino po-
test, nec admo-
dum vtile est.
1.

Vel iure civili
Romanorum,
& tunc dissol-
uitur, vel

Ex eo, quod
est inualidũ, &
tũc dissolutio
aliquando

Pendet à vo-
luntate, & hi
casus sunt in
fra in rato.

Vel fit de ne-
cessitate A

Vel secundum
ius Pontificiũ,
quando alter
coniugum ad
fidem venit, &
tunc,

Aut Infidelis
vult recedere,
& põt dissolui.
18.

Vel dissolui-
tur, etiam vali-
dum, quod fit.
vel

Divortio D

Aut infidelis
vult cohabita-
re, vt seducat,
vel non absti-
net à blasphem-
ia divini
nominis, & po-
test dissolui.
19. 20.

Vel servitute
E

Aut fidelis
vult cohabita-
re, nec potest
dissolui.

Vel ex Impo-
tentia F.

Initiatum tan-
tum, quod dis-
solvitur, vltra
casus consuma-
ti,

Aut non, &
tunc,

Ex morbo cõ-
tagioso igno-
rato, vel super-
venienti G

Vel non vult,
& tunc, quo ad
vinculum non
potest, sed põt
quo ad cohabi-
tationem. 21.

Vel prout est
ratur, quod
consideratur,
vel prout est

Vel ex nolun-
tate, & tunc,
aut

Ex aliqua alia
causa L

Vel prout est
consumatum
M.

Pendet
Iurata, & hi
calus lant in
is in rae.

Veris de ne.
ceitate A

Vel lenure
E

Aur fclis
ut colap
re, ve lduat
et non sba
nomia & po
dillou.

Vel non vut
& iurquo ad
vinculum non
porellid p
quo ad colap
sitonem.

Ex alipuz zlia
caus l

D

De necessitate A

Et tunc prouenit, vel ex delicto, quod committitur, vel

Inspecta qualitate personæ, cum qua contrahitur, & tunc prouenit, vel

Vel quæ contrahit, vt

Minor sine consensu tutoris, vel curatoris.

Ex sanguine, quæ dicitur, vel

Vel ex alia coniunctione, quæ prouenit, vel

Ex subiectione aliqua, & tunc id est, vel

Vel ex disparitate conditionis, vt pote, quando

Filiusfam. sine consensu patris.

Consanguinitas, quæ consideratur, vel

Vel affinitas, quæ consideratur,

Est soluta B

Vel ex lege, & aut huiusmodi coniunctio

Ex potestate tuendi, vt in

Vel ex iurisdictione, vt Iudicis.

Vnus est seruus, & dissoluitur.

Vel libertus, qui nequit contrahere cum

Inter ascendentes, & descendentes, & semper dissoluitur.

Vel inter collaterales, & tunc,

Vel in primo gradu, & tunc dissoluitur, siue proueniat

Vel in vltiori, nec dissoluitur.

Aut non soluta C

Tutore, 2

Et Curatore. 2

Senatore, 3

Vel eorum filijs. 5

Vel est contractu cum iunctis cum stipite in tertio Iur. ciuili gradu, licet sint in vltiori, & dissoluitur.

Vel in vltiori gradu, nec dissoluitur.

Ex matrimonio constanti, 10

Sive soluto. 10

Est soluta

Matrimonij solvendi distinctio.

Est inter ascē-
dentes, & de-
scendentes, &
dissoluitur vt
supra. 11

Est soluta
B

Est inter ascē-
dentes, & de-
scendentes, &
dissoluitur vt
supra. 11

Divortio
D.

Quod est vel
ex causa, & li-
citu, & hic po-
test, nec vlla
adest poena. 13.

Ex morbo con-
tagioso igno-
rato, vel super-
veniente, &
tunc, **G**

Aut fuit per
summum Pon-
tificem dispen-
satum, & dissol-
uitur. 26

Aut inter Col-
laterales, &
tunc non dis-
soluitur.

Servitute
E.

Vel fit ex sola
voluntate, & il-
licitum, ac poe-
nale. 14

Sive servitus
proveniat ex
captivitate dis-
soluitur; 15

Quæ est vel
naturalis, quæ
provenit, vel

Aut non, & se-
cundum aliquos
etiam dissolui-
tur: communis
contra. 27

Ex vitio natu-
ræ, **H**

Sive ex alia
quavis causa. 16

Est inter ascen-
dentes, & de-
scendentes, &
dissoluitur vt
supra. 11

**Non est so-
luta** **C**

Aut coniu-
ntio est intra
tertium gra-
dum, & dissol-
uitur. 12

Impotentia
F.

Ex morbo, &
distingue, vt
in naturali p-
veniente ex vi-
tio naturæ.

Aut inter Col-
laterales, &
tunc,

Vel accidenta-
lis, & hæc pro-
venit, vel

Vel ex malefi-
cio. **K.**

Aut ultra, nec
dissoluitur.

Ex vitio

	Aut huiusmodi impotentia est perpetua, & tunc,	Aut id fit à potenti, nec pōt dissolui.		Quæ est probabilis, vt possit dispensari, & tunc,	Aut fuit dispensatum per summum Pontificem, & dissoluitur. 28.
Ex vitio naturæ H		Aut ignorat, & dissoluitur. 22.	Ex alia causa L		Aut non, nec dissoluitur: nisi vt infra, vbi non est probabilis.
	Aut non est perpetua, nec pōt dissolui.	Antequā sint adulti, non; cōualeat in vim sponsaliorum.		Vel non est huiusmodi, & tunc,	Aut fit dispensatio vtsup. & potest dissolui secundum canonistas: contra Theologi. 29.
Ex ætate I	Minori, & tūc,	Postquam sūt adulti, potest dissolui. 23.			Aut non N
	Vel maiori	Nota est ætas perēti, nec potest dissolui.		Quod confideratur, vel prout est inualidum, quod dissoluit, vltra casus validi, vel	Ex necessitate O
Ex maleficio K	Aut non fuit adhibitum Ecclesie remedium, nec potest dissolui.	Aut probabiliter ignoratur, & potest secundum aliquos. 24.	Vel prout est consummatum M		Vel voluntate X
	Aut fuit adhibitum, & tunc,	Aut superuenit potentia, nec dissoluit.		Vel prout est validum, quod dissoluitur, vel quo	Ad vinculum a Vel quo ad cohabitōnem b

Aut

Aut non
N

Tunc vel ingreditur religionē, in qua solemne votū emittitur, & post votum dissolvitur. 30.

Alias non potest.

Et tunc dissolvitur, vel ex delicto, quod committitur, vel

Ex necessitate
O

Vel ex alia conjunctione

In Deum, & tunc est, vel

Vel in homines, & delictū provenit, vel

Incerta, nec dissolvitur.

Certa, que provenit, vel

In fide,

Vel in voto, quod quis habet ante contractum matrimonium

Ex alio presenti præcedenti Matrimonio, & dissolvitur. 35.

Vel ex alio

Ex sanguine
S

Vel legis dispositione
T

Aut est omnino infidelis aliquis contractantium, & dissolvitur. 31.

Aut non, & tunc,

Solemne, & dissolvitur. 33.

Aut simplex, & tunc, aut

Præterito violato, & tunc, aut

Vel ratione eius, quod contrahitur inutiliter
R

Aut vnus tantum est baptizatus, & dissolvitur. 32.

Aut ambo, nec dissolvitur; licet sit Hereticus.

Est firmatum sacrorum ordinum susceptione, & dissolvitur. 34.

Aut non, nec dissolvitur.

Fuit violatum Thorum tantū
P

Aut persona coniuncta
Q

Fuit

Fuit viola-
tum tho-
rum tantū,

Et tunc, aut
contraxit de
facto constan-
te primo, &
postea eo solu-
to denuo con-
traxit, & tunc,
aut

Non polluit,
nec dissolui-
tur.

Aut pollutus
solutus sciebat
alium coniu-
gatum, & dis-
solvitur. 36.

Aut polluit, &
tunc,

Aut non nec
dissolvitur.

Aut promissit
illam ducere
priore mortua
cum qua con-
traxit, & tunc,
aut

Polluit, & dis-
solvitur. 37

Polluit alte-
ram constan-
te primo matri-
monio, & dis-
solvitur: licet
aliqui contra.
39

Fuit occidens
pollutus con-
stante matri-
monio primo,
& dissolvitur.
41.

Aut non pol-
luit, nec dissol-
vitur.

Est coniuga-
tus, & tunc, aut

Aut non pol-
luit, nec dissol-
vitur.

Et tunc, aut
affuit mors vio-
lenta personæ
olim iunctæ,
& tunc,

Aut vnus tan-
tum est sciens
delicti, & tunc,
aut

Vel in homi-
nes & delicti
progenie vel

Ad eum effe-
ctum non occi-
dit, & tunc,
aut

Ex necessari-
tate

Aut perso-
na coniun-
cta, Q

Aut vnus tan-
tum est sciens
delicti, & tunc,
aut

Aut vterq; est
sciens, & dissol-
vitur. 38.

Aut solutus,
& tunc, aut

Aut occidit
ad eum effe-
ctum, & dissol-
vitur. 40

Aut sola machinatio, & tunc,
aut

Aut vterq; est
sciens, & dissol-
vitur. 38.

Polluit constā-
te primo ma-
trimonio, &
dissolvitur.
42.

Vel ex ali-
qua coniugatione

Aut non, nec
potest dissol-
ui.

Aut non pol-
luit, nec dissol-
vitur.

Alicuius,

Ratione eius, quod contrahitur inutiliter, R

Aut non fuerunt adhibitæ necessariae solemnitates Cõcilij Tridentini, & dissolvitur. 43.

Aut fuerunt adhibitæ dicte solemnitates, & tunc, aut

Consideratur tũ, vel consanguinitas, quæ est,

Ex sanguine S

Vel affinitas, quæ provenit, vel

Es in primo...

Affuit raptus alicuius coniuncti, & tunc, aut

Aut fuit apostita conditio contra substantiam matrimonij, & dissolvitur. 44.

Vel intra quartum gradum Juris Pontificij, & dissolvitur. 46.

Vel ultra, nec dissolvitur.

Ex matrimonio, & hæc est con consanguineis coniuncti, vel

Vel ex fornicatione, quæ est cum consanguineis coniuncti, vel

Fuit contractum, dũ erat in potestate rapientis, & dissolvitur. 45

Aut non, nec dissolvitur.

Intra quartum gradum Juris Pontificij, & dissolvitur. 47.

Vel ultra, nec dissolvitur.

Legis dispositione T

Intra secundũ gradum Juris Pontificij, & dissolvitur. 48.

Vel ultra, nec dissolvitur.

Et hæc lex, vel est sæcularis etiam, licet canonibus confirmata, & huius casus supra in legitimo tantum sunt expressi.

Vel est Ecclesiastica. V.

Ecclesia-
stica lege

V.

Et tum dissolu-
tio fit, vel ob
nexum fidei tā-
tum, nempe
sponsaliorū, &
tunc, aut

Sponsalia sunt
inualida, nec
dissoluitur.

Est in primo
gradu cum ea,
quæ desponfa-
tur, & dissolui-
tur. 49.

Vel sunt vali-
da, & tunc, vel
coniunctio

Quo ad con-
ferentem, cui
confertur, &
collati patrē,
& matrem, &
dissoluitur.

Confirmatio-
nis, & dic, vt
de Baptismo.

Vel ultra, nec
dissoluitur.

Tenentes sunt
vnus, & vna, &
dissoluitur.

51.

Vel ex nexu
Sacramenti,
vel

Vel quo ad
interueniētes
tantum, & ten-
ti patrem, &
matrē, & hoc
casu confide-
ratur, vel

Vel Baptismi,
& tunc coniu-
ctio confide-
ratur,

Vel quo ad
alios, nec dis-
soluitur.

Vel quo ad
tenētes, tentū,
tenti patrem,
& matrem, &
tunc, aut.

Intellectus de-
fectu, & tunc,
aut

Defectus est
perpetuus, vt
in furioso, vel
demente, & dis-
solui potest.

Aut plures,
nec dissolui-
tur, quo ad de-
stinari prohi-
bitos, sed so-
lum, quo ad
vnum, & vnā.

52.

Vel non affuit
consensus, vel

Aut non est
perpetuus, &
tunc,

Aut matrimo-
nium fuit con-
tractum tem-
pore acciden-
tis, & dissolui
potest. 54.

Voluntate
X.

Vel alio respe-
ctu

Aut non, nec
dissoluitur.

Vel affuit. Z.

Vel

Vel alio re-
spectu Y

Et tunc, vel
consensus fuit
simulatus, &
potest dissolui

55.

Vel meticulo-
sus, & tunc,
aut

Metus is est,
qui cadit in cō-
stantem virū,
& dissolvitur.
56.

Quo ad vin-
culum a

Dissolvitur
vel Morte.
60.

Aut non, nec
dissolvitur.

Vel dispensa-
tione summi
Pontificis, secū-
dum aliquos:
cōis contra,
verum attenda
contraria, sic
distingue, aut

Adest aliqua
maxima cau-
sa, & potest to-
lerari. 61.

Non fuit di-
cretus ratio-
ne ætatis, &
dissolvitur: li-
cet alij cōtra.
57.

Vel affuit
Z

Vel fuit erro-
neus, & tunc,
aut

Error fuit quo
ad personam,
& potest dissol-
ui. 58.

Contrahens
potest vendi-
care in liberta-
tem servum,
nec dissolui-
tur.

Cognito erro-
re cognovit,
nec potest.

Quo ad condi-
tionem servilē
ipsius persone,
& tunc, aut

Aut non po-
test, & tunc,
aut

Aut abstinet,
& potest dissol-
ui. 59.

Aut non adest
aliqua, nec dis-
solvitur, secun-
dum commu-
nem, tum ca-
nonistarum, tū
Theologorū:
sed ego me Ec-
clesiæ iudicio
remitto.

D 2 Quo

Quo ad cohabitōnem matrimonium validum, & cōsumatarum potest dissolui, b

Vel ex voluntate vtriusq; & tunc,

Vel ambo ingrediuntur religionem, in qua solemne votum emittitur, & dissoluitur. 62.

Vel mulier tantum, si vir efficiat Episcopus, & dissoluitur. 63.

Ex fornicatione, quæ est, vel

Vel etiã vnus tantũ, & tunc, vel

Vel ex molesta cohabitatione, quæ prouenit,

Corporalis, quæ est, vel

Cōtra naturã, & dissoluitur: licet aliqui contra. 64.

Vel naturalis, & tunc,

Ante emendationem lapsi in fide, & est perpetua. 67.

Vel spiritualis, & tunc agitur, vel

Aut post emendationem, & tunc,

Vel ex furore alterius ex cōiunctis, qui est, vel

Tolerabilis, nec dissoluitur.

Vel ex maxima sœuitia,

Vel intolerabilis, & potest dissolui, quo ad illud, in quo versatur periculum. 70.

Aut vterq; est fornicatus, nec dissoluitur.

Vel vnus tantum, c

Aut dissolutio fuit facta Iudicio Ecclesiæ, & tunc, aut d

Aut non, & isto casu redintegratur.

Aut

Ante pœnitentiam, nec potest dissolui.

Et tunc, aut fuit ab alio tollerata fornicatio, & id fuit, vel

Aut vnus tantum, c

Post pœnitentiam vero, de nouo potest dissolui, vt infra in non tolerata. 65

Aut non fuit, qua in re, aut alter

Continetur, & est perpetua prohibito voluntatis ipsius continentis, si alius se emendet. 66.

Aut dissolutio fuit facta Iudicio Ecclesie, d

Et tunc, aut qui remansit vult conuolare ad religionem, & est perpetua omnino dissolutio. 68.

Aut non continetur, & redintegratur.

Qua in re, aut datur aliquod temperamentum, & eo adhibito, non dissoluitur.

Ex maxima seuitia, e

Aut non, & redintegratio pendet à voluntate eius, qui remansit: alii contra. 69.

Aut nondatur, & potest dissolui. 71.

Iuris loca, ex quibus huiusmodi distinctio probatur.

- 1 **R**ATIONEM in prælectionibus dixi.
- 2 L. tutor. ff. de spons. Rom. in Rub. ff. solut. matrim. num. 3.
- 3 L. vnic. C. si rector prouin. vel ad eum pertin. spons. arras dederint.
- 4 L. cum ancillis C. de Incest. nup.
- 5 L. Iulia. ff. de ritu nupt.
- 6 L. in sponfalibus prima huius initij. ff. de spons. prin. in instit. de nupt.
- 7 L. si puella. ff. de spons. cap. 2. 20. q. 2.
- 8 §. ergo In inst. de nupt.
- 9 §. fratris vero, cum seq. in instit. de nupt.
- 10 §. affinitatis quoq; cum §. seq. ead.
- 11 d. §. ergo, l. qui in adoptionem. ff. de adop. l. per adoptionē. ff. de ritu nup.
- 12 §. inter eas, §. itē amita in inst. de nup. cap. primo infra de cognat. legali.
- 13 14. l. consensu, cum Auth. ibi positus C. de repud.
- 15 16. l. 1. ff. de diuor. Doc. in Rub. ff. solut. matrim. vbi dixi.
- 17 18. 19. 20. prima Cor. cap. 7. c. quanto infr. de diuor. c. fin. & §. fi. 28. q. 2.
- 21 Cap. primo 28. q. 2. & ibi Grat. §. fin. Coaru. epit. huius lib. par. 2. cap. 7. §. 4. num. 5. & in nou. adit. ex mente Rophensis lib. de Sacerd. cap. 12.
22. Cap. primo 2. & 3. infra de frigid. & malef. 33. q. 1. per totum, c. requisuisti, cap. illi qui 32. q. 7.
- 23 Cap. puberes, cap. à nobis, cap. attestaciones, cum simil. infra de despons. impub. l. mulierem. ff. de ritu nup. Coaru. epit. huius lib. p. 1. cap. 3. nu. 2.
- 24 Cap. proposuisti 32. q. 7. Coaru. p. 2. cap. 7. §. 4. num. 15.
- 25 Cap. si per sortieras 33. q. 1. vbi Gratian. & tot. tit. infra de frigid. & maleficiatis.
- 36 27. Cap. fin. infra de coniug. leprof. Alciat. in rub. ff. solut. matrim. num. 16. vbi Rom. 2. lec. num. 12.
- 28 29. Cap. ex publico supra de conuer. coniug. vbi omnes, glos. & Archid. in cap. quapropter 27. q. 2. cap. cum societas, cap. non dubium, cap. lex diuine ead. caus. & quæst. Doc. communiter in rub. ff. solut. matri. Coaru. par. 2. c. 7. §. 4. nu. 13. Mathæi cap. 19. c. debitum supra de bigam.
- 30 Cap. ex parte 2. huius initij, d. cap. ex publico supra de conuer. coniug. cap. primo, vbi glos. de voto in sexto, Coaru. vbi supra num. 5.
- 31 Cap. caue, & seq. 28. q. 1.
- 32 Glos. & Card. de Turecrem. & Egid. de Bellamera in d. cap. caue, & seq. Coaru.

- Coaruu. in adit. nouis ad 2. par. cap. 6. §. 1. 1. ibi Io. cap. 3. Glos. in cap. 1.
35. q. 5. Synod. Trid. sess. 24. can. 5. de sacram. Matrim.
- 33 Cap. consuluit, cap. rursus infra qui cler. vel vouen. d. c. ex publico, Hostien. in summa hic num. 26. vers. Tertio votum.
- 34 Cap. primo, cap. 2. infra qui cler. vel vou. Hostien. vbi supra num. 27. vers. Octauo, d. cap. rursus, d. cap. consuluit, Syn. Trid. vbi supra can. 9.
- 35 Cap. nuper sup. de bigam. cap. gaudemus infra de diuor. cap. dominus infra de second. nupt. Synod. Trid. vbi supra can. 2.
- 36 Cap. primo, & 2. infra de eo, qui dux. quam polluit per adult.
- 37 Cap. fin. eod.
- 38 Cap. primo supra de conuer. infid.
- 39 Hostien. hic in summa num. 26. Gratian. in §. sed dicitur 31. q. 1.
- 40 41. d. cap. primo, cap. super hoc, cap. significasti infra de eo, qui dux. quam poll. cap. si quis viuentē 31. q. 1. cum. supra citatis.
- 42 d. cap. super hoc, cap. primo supra de conuer. infid.
- 43 Synod. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. primo.
- 44 Cap. fin. infra de cond. aposit. super despons. cap. solet 32. q. 2. Roman. in d. rub. solut. matrim. num. 14.
- 45 Synod. Trid. sess. 24. de reform. matrim. cap. 6.
- 46 47. Trigesima quinta q. 5. per totum, cap. non debet infra de consang. & affinit. cap. cum inhibitio infra de cland. de spons. tot. titu. infra de consang. & affinit.
- 48 Synod. Trid. de reform. matrim. sess. 24. cap. 4. Bulla Pij Quinti 4. cal. Decembris 1566. incipiens ad Romanam, eiusdem declarat. de com. pater. & affinit. editæ post dictum Concil.
- 49 Synod. Trid. vbi supra cap. 3.
50. 51. 52. Synod. Trid. vbi supra cap. 2. Bulla Pij Quinti, incipiens cū illius 4. cal. Decembris 1566. & dicta declarat.
- 53 Cap. cum dilectus infra eod. l. sicut ff. eod. cap. neque furiosus 32. quest. 2.
- 54 Io. Franciscus Sannazarius (vulgo) Ripa, mihi Patern. Auus in l. fin. q. 22. num. 76. C. de reuoc. donat. Coaru. par. 2. c. 2. nu. 9.
- 55 Cap. tua nos infr. eod. Coaruu. vbi supra.
- 56 Cap. veniens ad nos infr. eod.
- 57 Coaruu. par. 2. cap. 5. num. 3.

58. 59. Vigesima nona quæst. 1. & 2. per totum.
 60. Prima Cor. cap. 7.
 61. Coaru. par. 2. cap. 7. §. 3. vbilate.
 62. 63. Coaru. par. 2. cap. 7. §. 4. num. 9. cap. sane, de conuers. coniug.
 64. 65. Mathæi cap. 19. Synod. Trid. sess. 24. de sacram. matrim. can. 7.
 Coaru. vbi supra §. 5. num. 6.
 66. Cap. significasti infra de diuor. cap. fin. infra de adult.
 67. Cap. 2. infra de diuor. cap. fin. supra de conuer. coniug. cap. idolatria
 28. quæst. 1.
 68. 69. Cap. de illa infra de diuor. cap. fin. infra de hæret. cap. fin. supra de
 conuers. coniug. Coaru. vbi supra num. 5.
 70. L. Diuus ff. de officio præsid. Coaru. vbi supra num. 3.
 71. Cap. primo vt lite non contestata, cap. litteras supra de restit. spoliat.
 Coaru. vbi supra num. 1. cap. si qua mulier 31. quæst. 1. secundum
 Iuonis lecturam, cap. ex transmissa supra de restit. spol.

L A V S D E O.

EGO Frater Petrus de Brayda, Ordinis Predicatorum,
 Sacra Theologiae Lector vidi superscriptum tractatum
 de Sponsalibus, & matrimonio, nihilq; in eo reperij con-
 tra fidem, vel regulas Indicis.

Inquisitor Papiæ admittit, vt Imprimatur.

Errata sic corrige .

Pag. 6. col. 4. lin. 1. cor. torum & vbiq; vbi idem error irrepsit col. fin. lin. 5. dissolutio lin. 10. tolerantur
 lin. 19. adolescētib; pag. 7. col. 2. lin. 3. polluta, col. fin. lin. 2. rapiētis pag. 9. col. 3. lin. 1. deficit col.
 4. lin. 11. qui pag. 10. col. 4. lin. fin. aut pag. 11. col. 4. lin. 12. sententia pag. 12. lin. 2. Couarru. & vbiq;
 vbi idem deprehendas, pag. 13. lin. 9. innoc. pag. 14. lin. 2. repræsentare lin. 3. perpetuò lin. 4. quodā
 lin. 5. cacumina lin. 6. enim uerò lin. 12. dilata pag. 19. col. 2. lin. 3. omisiss pag. 22. col. 3. lin. 11. adulti
 pag. 24. col. 2. lin. 9. promisit pag. 25. col. 3. lin. 5. opposita col. fin. lin. 8. expressi pag. 26. col. 3. lin. 14.
 intellectus pag. 28. col. 2. lin. 1. voluntate pag. 29. col. 2. lin. 3. tolerata lin. 18. voluntate col. 3. lin. 12.
 voluntatis pag. 30. lin. 8. puellæ lin. 11. eod. lin. 18. addit. lin. fin. Turrecrem pag. 31. lin. 1. addit. lin. 8.
 secund. lin. 26. sup. pag. 32. lin. 12. offic. Hæc aliosque, qui Typographi incuria irrepsērunt erro-
 res, vt facillè prudens Lector obseruabit, ita benignè corrigat .

